

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 1

4 Mart 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.34

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gerekli Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun 14’üncü Toplantısında toplantı yeter sayımız vardır.

Toplantıyı açıyorum.

Bugünkü gündemi saygıdeğer milletvekillerimiz ve uzmanlarımızla paylaşmak istiyorum.

Gündemimizin 1’inci maddesinde, kadına yönelik şiddetin nedenleri ve çözüm önerileri hususunda Üsküdar Üniversitesi Rektörü Çok Değerli Hocamız Profesör Doktor Nevzat Tarhan Beyefendi’yle birlikte olacağız, bu konuyu birlikte çalışacağız.

Gündemin 2’nci maddesinde, kadına yönelik şiddetin nedenleri ve önlenmesi konusunda Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkan Vekilimiz, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyesi, yine, Çok Değerli Hocamız İstanbul Milletvekili Profesör Doktor Türkan Dağoğlu bizimle olacak. Çok teşekkür ediyorum.

Gündemin 3’üncü maddesinde, kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, kadına şiddet haberlerinin sunumunda kullanılan dil ve medyanın kadına yönelik şiddetin çözümüne katkısı üzerine Medya İzleme Grubu MEDİZ Temsilcisi Sayın Hatice Kapsuz’la birlikte olacağız, bu konuyu beraber çalışacağız.

Ben Komisyonumuzun bu konudaki çalışmalarında geldiğimiz noktaya ilgili bir bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bundan sonra zannediyorum sadece bir tek toplantı olabilecek. Rapor yazımı devam ediyor. Yarın uzmanlarla bir araya geleceğiz, raporumuz üzerinde bir çalışma yapacağız. Üçüncü toplantı olacak uzmanlarla yapacağımız. Arzu eden değerli milletvekillerimiz katkı sağlamak isterlerse memnuniyetle gelebilirler. Onun dışında zannediyorum sadece bir toplantı daha yapabilmek için zamanımız olacak. Bunda da mutlaka gelmeli, mutlaka dinlenmeli diye düşündüğümüz kalan kişi ya da kurumlara ayracağız o günümüzü de. Ondan sonra da raporumuzun yazımı tamamlanacak ve basılmasına geçilecek. Bu andan sonraki takvimimiz böyle.

Şimdi, ben gündemin 1’inci maddesiyle ilgili Çok Değerli Hocamız Üsküdar Üniversitesi Rektörü Sayın Profesör Doktor Nevzat Tarhan Hocama sözü bırakıyorum.

Öncelikle “Hoş geldiniz.” diyorum.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Hoş bulduk.

BAŞKAN Sizi yorduk buralara, kusura bakmayın ama Genel Kurul çok yoğun çalışıyor, Ankara’dan ayrılmadık.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Estağfurullah.

BAŞKAN Buyurunuz, hoş geldiniz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Sayın Başkan, değerli vekillerim, değerli misafirler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce ben teşekkür ederim bu onuru bana verdiğiniz için.

Kadına yönelik şiddetle ilgili, tabii, söylenecek çok şey var ama bazı slaytlarla konunun hızlı bir şekilde bir özetlemesini yapıp daha sonra soru-cevapla açabilirsek daha iyi olur zamanı iyi kullanmak açısından.

Şimdi, kadın-erkek ilişkilerini bilmeden kadına yönelik şiddeti çözemeyiz. Şu anda insan ilişkisi sorunlarına çözüm ararken biyoloji, ilişkinin nörobiyolojisi tarzındaki yaklaşımlar referans olarak çok yol gösterici. İnsanın biyolojik doğasına uygun çözümler bulabilmek çok önemli. Bu nedenle kadın ve erkek farklılıklarını, biyolojik farklılıklarını, psikolojik farklılıklarını bilerek kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet konularında daha rahat çözüm üretebiliriz.

Şimdi, burada “Kadın ve Einstein” diye başlamak istedim. Şimdi, biliyorsunuz, Einstein’ın IQ’su çok yüksek, Nobel Fizik Ödülü sahibi, 2 defa almış yanılmıyorsam, mükemmel keman çalıyor, satranç oynuyor, dâhi ama eşine evliliğinin 10’uncu yılında şöyle diyor: “Seninle evli kalmamı istiyorsan benden şikâyet etme, yemeğimi üç öğün düzenli olarak odama getir, benden dostluk ve yakınlık bekleme.” Şimdi, Einstein böyle söyledikten sonra, belki şiddete başvurmamış entelektüel seviyesi dolayısıyla ama evliliği götürememiş ve birlikte yaşama ortamı oluşturamamış eşiyse. Bu neden ortaya çıktı? Bu, işte, mutluluk biliminin ya da pozitif psikolojinin önemli araştırmalarından biri. Mantıksal zekâsı bu kadar yüksek olan birinin duygusal zekâsı neden yüksek değil ve bu şiddet insanın mutsuzluğunun sonucu olarak ortaya çıktığına göre insanın mutlu olmasını temin etmek bu nedenle önemli.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 2

Şimdi, burada kadın-erkek beyninde şöyle farklılıklar var: Tahmin ettiğiniz gibi sol beyin erkek beyni, sağ beyin kadın beyni. Burada sol beyin mantık, muhakeme, analiz, konuşma, hesaplama gibi rasyonel beyindir. Sağ beyin de emosyonel beyindir, duygusal kararları verir. Duygular, heyecanlar, müzik, sanat, resim gibi estetik algılama sağ beyin ürünü. Mesela bir kadın, bir erkek alışverişe gittiği zaman erkek "Ucuz olsun, kaliteli olsun." der, kadın "Güzel olsun, hoş olsun." der. Bu nedenle alışveriş farkı bile bizim biyolojik yapıyla çok yakından ilgili. Mesela sol beyin özelliği şöyledir: Rasyonel beyin olduğu için benmerkezcidir. Sağ beyin emosyonel beyin olduğu için daha çok duygu merkezlidir, duygu ağırlıklıdır. İlişki sorunlarında: Erkek karısına hediye aldığı zaman, diyelim, genellikle eğer kendini eğitmemişse kendisinin de işine yarayacak bir hediye alır. Yani bir kutu çikolata alır, oturur yer. Erkekte öyle bir benmerkezcisi... Kadın beyni de, empatisi daha yüksektir. O nedenle hep fedakârdır, vericidir. Evliliğin başından beri hep verir. Çalışan kadın da üç kariyerlidir; eş rolü var, annelik rolü ve diğer rol de -çalışır- iş rolü var ve böyle bir durumda hep fedakâr olduğu için, genellikle 40 yaşına kadar fedakârlık gider, daha sonra çocuklar büyüdükten sonra "Hadi beraber zaman geçirelim." der. Erkek de eğer bencilse "Bir çiçekle bahar olmaz." deyip evliliği sorgulamaya başlar, bir kırılma dönemi yaşanır. Bu evliliklerde kadın-erkek biyolojik farklılıkları evliliğin oluşmasında ve ilişkinin yönetilmesinde çok önemli. Bir olay olduğu zaman erkek genellikle sonuç odaklı düşünür ya da kendini kötü hissettiği zaman zihinsel sığınağı vardır, ona çekilir, orada çözüm üretmeye çalışır. Kadın beyni de duygusal ağırlıklı çalıştığı için bir sorun yaşadığı zaman genelde yalnızlığı gidermeye yönelik yani duygulara yönelik konuşarak, paylaşarak rahatlamaya çalışır ve bu nedenle ikisi de stresliye çatışma çıkıyor. Biri stresli, diğeri onu anlarsa çatışma çıkmıyor. Bu nedenle kadın-erkek beyninin işleyiş biçimini bilmeden kadın-erkek sorunlarına çözüm üretmek çok zor. Kadın eşine "Beni anlamıyor." dediği zaman, genellikle "O beni anlamıyor." demek, aslında "Beni yeterli miktarda sevmiyorsun." demektir. Yani bunu, sevmeyi, erkek de bir türlü sevdiğini ifade etme konusunda beceri kazanamıyor. Kazanamadığı zaman da genellikle evliliğin o güç çatışması, kişilik çatışması dönemleri oluyor. O dönemde şiddet de uygulanabiliyor. Yani kadın-erkek ilişkilerini iyi bilmek önemli burada.

Şimdi -şiddet- bu Özgecan olayını işleyen kişi gibi kişiler var. Bunların çocukluk dönemlerine bakıyorsunuz, hep annesine, babasına karşı şiddet uygulamış, başkalarına şiddet uyguluyor, eşine uyguluyor ve en sonunda bir minibüste yaşanan olayı biliyoruz. Şimdi bu kişiler büyük ihtimal antisosyal kişiler, onların özelliklerini birazdan birkaç madde söyleyeceğim. Bu kişilere nasıl davranılmalı? Normal beyni olan bir kişiye nasıl davranılmalı?

Sol beyinde gördüğümüz burada antisosyal kişiliğin beyni şu, beyin ön bölgesi. Görüyorsunuz beyin ön bölgesi -yürütücü bölgedir- karar mekanizmaları yeterli çalışmıyor bu kişide. Normal insanda... Kırmızı alanlar aktif alanlar. Burası görmeyle ilgili beyin arka bölgeleri. Yani bu normal kişideki gibi çalışmıyor. Yani bu bir sebep mi, sonuç mu, o ayrı bir konu ama antisosyal kişiler, suç işleyen kişilerin beyinleri normal insanlardan farklı çalışıyor ve bunu düzeltmeden bir antisosyal kişiyi topluma bıraktığımız zaman yeni suçlar tekrar tekrar işlemeye başlarlar. Bu nedenle antisosyal kişiyi rehabilite olmadan topluma bıraktığımızda o kişi aynı hataları yapmaya devam eder. Bunu bilmek gerekir. Antisosyal kişiler çünkü hasta değildir, kişilik bozukluğudur. Hemen onun da üzerinde durmak gerekir. O zaman peki suç işliyorlar, sorumlu değil mi, ceza ehliyetleri yok mu diye düşünmemek gerekir.

Burada da uyuşturucu kullanan kişinin beynini görüyorsunuz. Şuradaki normal beyin, bu da ekstazi aldıktan sonraki beyin. Beynin ön bölgesindeki serotonin maddesi nasıl boşalmış, tamamen kaybolmuş. Yani ekstazi aldığı zaman kişi bir anda yalancı bir cennet gibi bir şey yaşıyor ama daha sonra beyindeki kimyasallar azaldığı için ondan sonra artık bırak mutlu olmak ya da kafa yapmak, keyif için, artık normal olmak için madde almaya başlıyor ve uyuşturucu madde kullanımıyla şiddet arasında nedensellik ilişkisi var çok ciddi. Yani burada şiddet konuşulduğu zaman bağımlılığı konuşmamak, bağımlılıkla ilgili çözümleri eş zamanlı konuşmamak şeyi eksik bırakır ve cezaevindeki şiddet kurbanlarının büyük çoğunluğu araştırıldığında, yüzde 60-70 hatta, geçmişinde muhakkak madde kullanım hikâyesi var, suç esnasında da. Hatta ben buraya gelirken bunu düşündüm. Bu suç işleyenler, şiddet işleyenlerin hemen o anda bir kanları alınsa, madde araştırılsa büyük ölçüde onlarda uyuşturucu kullanımı yüksek çıkacak ve denetimli serbestlik sisteminin burada bu gibi kişilerde ne kadar işe yarayacağını göstermesi açısından önemli.

Şimdi, diğer taraftan, antisosyal kişilik dediğimiz, işte, suça becerikli kişiler, eskiden "psikopat" deniyordu, yalan söylüyor, bundan rahatsız olmuyor, sosyal normları önemsemiyor, ceza almasına sebep olacak eylemlerden pişman olmuyor. Kendisinin ve başkasının güvenliği konusunu umursamıyor. Suçluluk, vicdan azabı yok hiç. Gelecek planı yapmayı sevmeyiz, o anını yaşar. Amacına ulaşmak için kavga, sinir, saldırganlık, her şeyi seçer. Kafa yordığı konu genellikle menfaat ve zevklerin tatminidir. Başkalarının hakkına saygı duymaz. Bu kişiler biraz önce gösterdiğim beyindeki kişiler.

Şimdi, bunları konuşurken kötülük tanımı da yapmak gerekiyor. Yani toplumda iyilik ve kötülük tanımını tam yapmamışsak biz suç davranışını insanlara özellikle çocukluk döneminde öğretemeyiz ve aynı zamanda kötülük tanımını yapmak bunun için de gerekli; kurbanları iyileştirmek için gerekli. Kötü insan kendinde sorun görmüyor, tansiyonu yüksek insan gibidir yani farkına varmıyor, başkalarına kötülük yapmaktan rahatsız olmuyor. Kötülük bir dizi tercih, kişisel sorumlulukları inkâr ederek başlar. Kötüler genelde, temelde korkaktır, kişiliklerinin kötü yönlerini ortaya çıkarmak için

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 3

kötülük yaparlar. İşte şiddet de böyle. Şiddet davranışı genellikle... Kişilerin birinci kişiliklerini korumak için ikinci bir kişilik geliştirip o kişilikte şiddet uygulayan kişiler olduğu genellikle çalışmalarda çok görülmüş bir şey. Dünyada şiddetle ilgili bazı literatür bilgileri var. Yüzde 57, bu 2002 eski bir istatistik ama çok ilginç olduğu için koydum, yüzde 57 artış gösteriyor, son on yılda ABD’de yüzde 57 artış. Şiddet içeren bir suçun kurbanı oranı ABD’de yüzde 2,7; cinsel suçlarda 17 yaş altı kurban yüzdesi yüzde 71. ABD kaynaklı araştırmada 5-15 yaş arası gençlerde 18 bin taciz, saldırı, kavga ve işkence yolu ve bunların çoğu da kız çocuklar, yaş 15. Gene Fransa’da bir rakam var, 2003’te -şu anda bu yeni istatistiği bulamadım- ABD’de yılda 1.500 kadın koca dayatından ölüyor. Şimdi bunlar önemli istatistikler.

Ailede şiddetin bazı sebepleri: Şimdi şiddetin sebeplerini biz eğer tam bilirsek sonuçlarını düzeltmemiz daha kolay. Bunun bireysel sebepleri var, toplumsal sebepleri var, siyasal sebepleri var ama burada en çok bireysel sebepler olarak alkol kullanımı, gizli depresyon var. Mesela “gizli depresyon” dediğimiz zaman, ben bir öğretmen biliyorum, bağırdığı zaman okul inlermiş, gizli depresyonu var fakat farkında değil. Biz beyin görüntüleme yöntemleriyle inceledik, beyinde serotonin eksikliği tespit ettik, bir ilaç verdik. Üç hafta sonra geldiği zaman “Hocam, bu kadar da olmaz ki. Öğrenciler sıranın üzerinde dolaşıyor, gene kızamıyorum.” dedi. Düşünün yani bu öyle. Bazı gizli depresyonu olan öfkeli kişilerin gerçekten elinde değil, hasta oluyorlar ve ilaçla düzeliyor bu kişiler. Düzeldikleri için de öyle kişiler biliyoruz ki iki sene, üç sene hiç doktora uğramadan “Bu bana iyi geldi.” diye ilacı yanlış kullandıkları da oluyor. Yani bu şekilde depresyonun da sebep olduğunu da biliyoruz.

Maganda erkek tipi: Bu, genellikle... Şimdi modern magandalar var. Özellikleri şudur maganda erkek tiplerinin: Kadını yüceltirler, överler, avcı erkeklerdir. Kadın psikolojisi açısından kadın romantizm ister, erkek erotizm ister. Bu avcı erkekler romantizm verir, erotizm isterler. Bu tarz ilişki biçiminde maganda erkekler karşı tarafın kendisine körü körüne itaat etmesini ister. Yani kadını uzvu gibi görür ve kadın kendine itaat etmediği zaman onu dövme hakkı görür kendisinde. Nasıl “Bu kol benim, istediğimi yaparım, karışmayın.” dediği gibi görür ve böyle bir ilişki biçimi ortaya çıkıyor. Mazohistik kadın kişiliği de böyle maganda erkek tipiyle birlikte... Ben bir defa Kadıköy’de gece geç saatte, 01.00 civarında gidiyordum, bir erkek bir kadını dövüyordu. Müdahale etmek istedim, birden bire kadın bana tepki gösterdi –Bahariye Caddesi’nde oldu- “Karışmayın beyefendi siz.” dedi kadın. Yani burada aralarında öyle bir şey ki kadında “Adam beni dövüyor, demek ki seviyor.” gibi bir algı var. Burada bu kültürel bir sonuç mu, mazo-sadohistik bir kadın kişiliği mi, onu araştırmak gerekirdi tabii ki ama biz tabii, müdahale etmeden devam ettik yolumuza.

Şiddeti onaylayan alt kültürler var. Yani şiddeti sorun çözme biçimi, hak arama yöntemi olarak onaylayan kültürler var. Hatta bir çocuğun kulağını çekmek bile küçük yaşta şiddeti öğreten bir davranış. Çünkü çocuğun bedenine dokundurmanın hakkı var evrensel çocuk haklarında. Bu hak nedeniyle şu anda çocuğun bedenine dokunmak... Yani o kadar da dokunmayacak mıyız çocuğumuza? Tabii, gelişmiş insanlarda çocuğunu eğitmek için yüz ifadesi bile çocuk için ceza olarak yeter, annem beni sevmiyor duygusunu uyandırmak bile yeter. Fiziksel şiddet kullanarak çocuğu itaate sevk ediyorsa artık çok geç kalmıştır. O çocuğu davranış diliyle eğitemiyorsunuz demektir. Şiddeti onaylayan alt kültürlerde çocuk bunu öğreniyor, sorun çözme stili olarak kendi çocuklarına, yakınlarına bunu uygulamayı hakkı gibi görüyor. Bu nedenle kültürel olarak şiddetin onaylanmadığı kültürel rollere ve bununla ilgili eğitimlere ihtiyaç var.

Güveni zayıflatan popüler kültürler de şiddeti artırıyor. İnsan ilişkilerinde bir özgüven var, bir de sosyal güven var. Hep özgüven üzerinde duruluyor, özellikle Batı kültüründe özgüven üzerinde çok duruluyor, sosyal güven üzerinde çok fazla durulmuyor. Sosyal güven de sosyal duygularla gelişiyor, insan ilişkileriyle gelişiyor, yardımlaşmayla gelişiyor, empatiyle gelişiyor. Bizim kültürümüzü bu nedenle Batı’daki birçok filozof “sadaka kültürü” diye küçümsemiştir ama şu anda beynin nasıl çalıştığı anlaşıldıktan sonra toplumsal ilişkilerin, yardımlaşmanın, paylaşmanın bir değer olarak topluma öğretilmesi gerektiğiyle ilgili bilgiler şu anda artık bilimsel kategoriye girdi. Bu nedenle güveni zayıflatan popüler kültürden... Ne oluyor güveni zayıfladığı için? Komşusunu düşman gibi görmeye başlıyor, “Ondan bana zarar gelebilir gibi.” diyor ve güvenlik teknolojisi çok fazla yaygınlaşıyor. Kimse kimseye selam vermiyor, kimse kimseye gitmiyor. Böyle bir kültür de şiddeti artıran, besleyen kültür çünkü paranoit insan modeli ortaya çıkıyor. Şiddet eşe karşı, çocuklara, yaşlılara karşı var, işte, fiziksel şiddet, cinsel, sözel, duygusal şiddet, ekonomik şiddet gibi. Ayrıntılara soru olursa gireyim isterseniz.

Şimdi, bu, çocuklukta şiddetin nedenleriyle ilgili bir görüntü. Burada şimdi televizyon, film, çizgi film şiddete neden oluyor mu diye yapılan araştırmalarda toplam saldırgan tepkilerle taklit edilmiş saldırgan tepkiler karşılaştırılıyor. Burada bir insanın saldırgan davranışlarına en çok sebep olan şey canlı model yani evde şiddet varsa, canlı model anne, baba, kardeş, toplum, çevre varsa o canlı modeli aynen taklit ediyor kişi. Eğer filmler varsa toplam saldırgan davranışta bunun taklit edilmesi daha düşük. Çizgi filmler varsa bunun taklit edilmesi daha düşük yani medyanın şiddeti taklit edici etkisi var, şiddeti artırıcı etkisi var ama en çok etki canlı model. Bu nedenle aile içerisindeki anne rolü, baba rolü, öfke modeli evde var mı veya bunu azalttığımız zaman, şiddetle ilgili hatta şiddet filmlerini çok seven bir çocuk, devamlı seyrediyor ama evde şiddet yoksa o şiddet davranışını çok fazla göstermiyor ama şiddet filmlerini seyrediyor, evde de şiddet varsa o çocuk şiddet,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 4

suç makinesi hâline geliyor. Bu nedenle çocuk canlı model, onu bir eğlence olarak alıyor, beyinde kategorize ediyor, sadece o şiddeti bir eğlence gibi görüp onu günlük yaşantısına yansıtmayabiliyor. Bu nedenle şiddet davranışı önemli.

Öfke kontrolü de, tabii, bu öfke kontrolünün yönetimini çok fazla bilmiyoruz. Aslında bu çok basit, herkes bunu uygulayabilir. Öfke biriktirebilen bir duygu. Ana duygu genellikle öfke değil. Evcil hayvan besleyenler bilir, hayvan yaralı olduğu zaman yanına yaklaştığınızda normal zamanda sevdirirken o anda sevdirmez kendisini. Sevdirmemesinin sebebi sevilme istemediğinden değil, incinme korkusu nedeniyle yani yarasına dokunulacak diye hemen tepki verir. İşte canı sıkılmış, mutsuz, depresif insan da depresif olduğu için birisi “Nasıl?” dese hemen aşırı tepki gösterir. Bu sefer karşı taraf da “Aaa bak beni sevmiyor.” diye başlar senaryolar yazmaya. Bunun nedenini, öfkenin arkasındaki duyguyu -genellikle öfke dışı vuran duygudur- arka plandaki duyguyu bilmek gerekiyor. Korku mu var, incinme mi var? Öfkeleniren fikre bu nedenle ihtiyaç var. Veyahut da hangi kuralım zedelendi? Sinirleniyorsa bir insan, öfkeleniyorsa o anda hangi kuralım zedelendi diye düşünmesi lazım ve burada çok basit bir model var aslında. İşte itfaiyeci modeli. İtfaiyeci modelinde bir yangın çıktığında ilk defa yangında itfaiyeci ne yapar? Hemen yangına gittiğin zaman neden çıkmış diye araştırmaz, önce yangını söndürür, sonra soğutur, ondan sonra sebebi araştırır. Öfkede de niye öfkelenin, niye sinirlendin diye... İnsan sinirlenmiş, ses tonunu yükseltmiş, konuşuyor, “Neden sinirlendin?” diye onun üzerine gidip sebebini araştırdığın zaman o daha çok alevlenir. O anda yapılacak şey öfkesinin geçmesi, stratejik olarak, daha sonra soğutulması, ondan sonra nedenin araştırılıp o kişinin öfkesinin arka planını bulup ondan sonra çözmek. Yani öfkeli anında problemi çözmeye çalışmak daha da artırır. Öfke anında itfaiyeci modelini hatırlayıp ilgi alanını değiştirmek, ertelemek yani öfkenin bu nedenle... Bu modeli uyguladığın zaman... Birçok aile içi sorun çözme stiline, anlaşmazlık çözümünde öfke anında öfkeli bir kimseye sorun çözmek gibi bir yaklaşıma girmek ateşi daha çok alevlendirme etkisi yapar.

Peki öfke ne yapılmalı? Öfke bastırılmalı mı? Bastırılması da tehlikeli. Öfke peki ifade mi edilmeli? Bazıları diyor: “Öfkelenildiğin zaman git yastığı yumrukla, bir şey yap ama yakınlarına yansıtmı.” Yapılan araştırmalarda, öfkeyi böyle şiddetle ifade etmek yani nesnesini değiştirerek de olsa beyindeki ödül-ceza sistemini bozuyor, öfkeyi ifade etmekten zevk alır hâle geliyor kişi. Bu nedenle öfkeyi böyle kızdığımız kişiye değil, başka bir nesneye de yöneltseniz öfkeyi şiddetle ifade etmeyi öğreniyorsunuz. Bununla ilgili hatta, ben kaynağını bulamadım onun, Osmanlılar şöyle yapmış: Ahi teşkilatında kasaplara senede bir ay bahçivanlık yaptırıyorlar şiddeti öğrenmesin diye yani şiddeti kişilik hâline getirmesin, doğaya daha yakın yaşayarak şiddet modelini değiştirsın tarzında. Hatta çocuklara yumurta kabuğunu kırdırmayı bile yaptırmamak tavsiye ediliyor yani ona bile şiddet uygulamak çocukta bu şiddeti bir şey hâline getiriyor. Bırakın kulak çekmeyi, birine vurdurmayı, bunu bile çocuğa öğretmemek tarzındaki bir yaklaşım. Bu nedenle öfkenin ve şiddetin öğrenilmesinin tohumları küçük yaştan atılıyor.

Çocukların durumu, bundan biraz önce söz etmiştim, şimdi, burada şiddete karşı, tabii, bireysel olarak, topluma yönelik şiddete karşı demokrasi aileden başlar diyerek aile içerisindeki şiddet yönetimiyle ilgili bir bireysel model olarak yani şunları vurgulamaya çalışıyoruz hep; pozitif psikoloji dersini biz Üsküdar Üniversitesinde ders olarak okutuyoruz, bu dersi alanlarda şöyle bir durum oluşuyor: Hatta mutluluk bilimi olarak da geçiyor pozitif psikoloji. Rektörlük dersi olarak koyduk. Dersten önce ve dersten sonra üç aylık bir program, haftada üç saat. O programdan sonra test uyguluyoruz, ön test ve son test, mutluluk puanları daha yüksek çıkıyor. Yani mutluluk puanı yüksek çıkan bir kimse daha sonra şiddete başvurmayı... Orada çünkü sorun çözme stili öğretiyoruz, uzlaşmacılığı çalışıyoruz, öğretiyoruz gençlere. Şiddete başvurmadan önce kişi sorunu o noktaya gelmeden çözmeyi öğrenmiş oluyor. Hatta bazen bazı ailelerde şuna rastladık: “Ne oldu? Sen annene, babana daha saygılı davranıyorsun. Orada ne öğretiliyor?” diye bazı öğrencilerden geri bildirim aldık. Bu, tabii, uzun vadeli ve koruyucu ruh sağlığı açısından önemli. İşte, bu demokrasi kültürünü ailede yerleştirebilirsek şiddet büyümeden çözücü bir etki yapar.

Karadenizli bir aile vardı -burada Karadenizli olanlar yanlış anlamasın ama Karadenizliydi gerçekten- “Bir aile içi oturum yapın, aile içi meclis gibi bir şey yapın, konuşun konuyu.” diye ödev verdik. Birkaç hafta sonra geldiler, kadın-erkek, “Ne yaptınız, aile içi oturum yaptınız mı?” dedim. Birbirlerine bakıp güldüler. Sonra merak ettim ben, sordum, erkek - Karadenizli- silahı çıkarmış, masaya koymuş “Hadi konuşalım.” demiş. Şimdi, tabii, o belki şaka yapıyor ama yüzde 50’inde bir gözdağı var. Yani, bu aile içi şiddetin kültürel boyutu çok önemli. Onun için demokrasi kültürünü aileye yerleştirebildiğimiz ve bunu eğitim sistemimizde öğretebildiğimiz zaman...

Şimdi, bir insan eleştiriye açıksa... Biliyorsunuz, demokraside muhalefet önemli, muhalefet kutsal hatta. Eleştirilebilir olabilmek önemli ve eleştiriye tahammül etmeyi başarabilmek önemli. Bir ailede farklı fikirler konuşulabiliyorsa, ailedekiler eleştiriye açıksa o kişi sorun çözme becerisi geliştiriyor, “Ya bendensin ya bana karşısın.” algısı oluşmuyor kişide.

İkincisi, otokrat olmama yani otoriter olup da kendi fikrini zorla kabul ettirmeme durumu. Yani, annelerde vardır “İlla bu ayakkabıyı giyeceksin, illa bu yemeği yiyeceksin.” diye çocuğu... Bu sefer genellikle anne-çocuk savaşları başlıyor. Anne-çocuk savaşları varsa o çocuk evlendiği zaman da karısıyla ilişkilerinde bir yarışmacılık başlıyor, rekabet başlıyor ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 5

ses tonu yüksek bir ilişki ortaya çıkıyor. Bu nedenle, çocuklara otoriter, otokrat yönetimler yerine, demokrat yönetimler yani çocuğa seçenekler sunmak; buyurgan yaklaşmak yerine, seçenek sunmak, “Bak, şu tişörtü mü giymek istiyorsun yoksa bu tişörtü mü giymek istiyorsun?” demek. Bunu söyleyeceksin, çocuk birini seçecek. Böyle olunca çocuk ben yaptım duygusunu, özerklik duygusunu tatmin edecek, diğer taraftan da anne de kontrolü kaybetmeyecek yani seçenekler sunacak, birini çocuk seçecek. Zorla fikrini kabul ettirmek, totaliter olmak değil, çoğulcu olmak önemli. Yani, bir ailede herkes...

Mesela, öyle fanatikler var ki biliyorsunuz, evlenirken bile Fenerbahçeli eş arıyorlar. Yani, bu derece fanatik kişiler var, çocuğu başka takımı tutarsa küsüyor ona. Bu totaliter olmaktır, herkes benim gibi düşünsün, herkes benim sevdiğlerimi sevsin tarzında.

Ve katılımcılık yani kendi fikirlerini tartışabilmek. Bunu okullarda öğretebilmemiz belki şu an kısa vadede şiddeti önlemeyecek ama gelecek nesilleri kurtaracak bir şey. Modern çözümler... Bu, siyaset üstü mutabakat sağlayan bir çözüm aynı zamanda. Bunu uygulayabilmemiz de önemli.

Ve toplumdaki ahlaki değerler. Şiddeti azaltan ahlaki değerler var, bu değerlerin ahlaklı akıl yürütme yöntemiyle öğretilmesi önemli. Çünkü -ilk başta kötülük vurgusu yapmıştık- kötülük şöyle yani kötülüğün olduğu yerde şiddet muhakkak besleniyor. Yani, iyi insan olma arzusu, niyeti ve amacı bir insanın iç dünyasında varsa o kimse şiddetten rahatsız oluyor, yapsa bile pişmanlık duyuyor, düzeltme çabasına giriyor. Ama kendi dünyasında iyi insan olmak değil de çıkarıcı insan olmak gibi bir ego ideali varsa bir gençte, o engellendiği zaman şiddete başvurma ihtimali daha yüksek.

Şimdi, burada, somut değerlere göre düşünmek, soyut değerlere göre düşünmek, yüksek değerlere göre düşünmek. Somut değerlere göre düşünen görünüşe göre karar verir. Bu genellikle primitif, böyle ilkel olan akıl yürütme. Mesela, bir bardak suyu döktüğünüz zaman, bir bardak sütü döktüğünüz zaman, somut değere göre düşünen “Bir bardak suyu döktü.” der, ona yaptığının bedelini... İşte, şu anda, şiddetteki selefi yorumlar bununla ilgili, sadece harici yorumlar bununla ilgili siyasal şiddette, görünüşe göre karar veriyorlar yani yorum yapmıyorlar hiç, görünüşe göre karar veriyorlar.

Soyut değerlere göre, niyeti dikkate alır, kendini başkasının yerine koyar; sorumluluk bilinci, sosyal düzen, geleceği için çile çekme kavramını geliştirir. Bu geliştirme içerisinde bu kişi sütü döktüğü zaman “Ya, bunu bilerek mi döktü, kazayla mı döktü?” diye araştırır. Mahkemede bile, biliyorsunuz, taksirli suçlar ile taammüden işlenen suçlar farklıdır. Taksirli suçların cezası çok düşük. Burada soyut değerlere göre düşünen “Ya, bunu kazayla döktü.” der ve aşırı tepki vermez.

Yüksek değerlere göre düşünmek, tabii, bu herkesin yapabileceği bir şey değil ama bu ne kadar yaygınlaşırsa, bunun oranı ne kadar artarsa o toplumdaki ilişkilerde çatışmalar daha azalıyor. Hakçı olmayı dikkate almak, merhamet, saygı gibi değerleri benimsemek, içgüdülerine direnç göstermek, acıyı hafifletmek, iyiliği beslemek, iyiliği bozmamaya özen göstermek, kötülüğü engellemek, fedakâr olmak ve başkaları için çile çekebilmek, bu yüksek değerleri insani değerler olarak eğitim sistemimizde öğretebilmek, bu önemli. Diğer taraftan, bunlar uzun vadeli sonuçlar.

Yine, bunu doğrulayacak bir bilimsel veriyle de son slaytlarıma geçmek istiyorum. Şimdi, burada görüyorsunuz, bir gülümseme var, Duchenne Gülümsemesi. Yüzün şu kenarındaki, şu bölgedeki, işte, şu yüzün şurasındaki “zygomatic kemik” diye bilinen şu bölgede ve şu bölgedeki çizgiler. Bu çizgileri yukarıya doğru olanlar ortalama sekiz buçuk yıl daha uzun yaşıyor, şu yüzümüzdeki çizgileri yukarıya doğru olanlar. Aynaya gidip bakabilirsiniz, çoğunluğu -yukarı- daha az boşanıyorlar, sekiz buçuk yıl daha uzun yaşıyorlar. Duchenne bunu bulan bir Fransız, Duchenne Gülümsemesi diye onun tespitine... Bu tarz kişiler daha az boşanıyorlar, daha mutlular ve daha az şiddete sebep oluyorlar. Yani, toplumda bunu artırmak için neler yapılabilir diye düşünülüyor.

Şiddeti besleyen şey, barışçıl olmayan rekabet. Bu bilinen bir şeydir ama bilmeyenler için tekrar edeyim. Kazlar, biliyorsunuz, uçuyor, bir takım olarak uçuyor bunlar. En baştaki kaz, lider kaz. O bir müddet sonra ikincisiyle yer değiştiriyor, o yorulduğu zaman ikincisi öne geçiyor ve böylece sırayla yer değiştirerek uçtukları için daha uzun uçuyorlar, takım oluşturabiliyorlar.

Şimdi, rekabet çağımızın en önemli gerçeği ama rekabeti yok saymak yerine barışçıl bir rekabeti aile içerisinde yerleştirebilmek önemli. Yani, kadın-erkek ilişkilerini, kadın-erkek savaşlarına dönüştüren bir feminizm anlayışı var. Şimdi, feminizm iki türlü. Biri, kadının özgürleşme hareketini savunan feminizm. Bu, insanlığa çok şey kattı, kadına çok şey kattı. Ama diğeri de kadın-erkek ilişkilerini kadın-erkek savaşlarında devam ettiren yani kocanın 2 kaşığı varsa birini kır, o sana tabak fırlatıyorsa sen de ona fırlat, o bağırıyorsa sen de ona bağır denilen, tamamlayıcı olmayan, rekabetçi olan kadın-erkek ilişkilerini oluşturan bir feminist yaklaşım.

Biz Avrupa Birliğine girerken kadının özgürleşme hareketinde sosyolojik olarak tam hazır olarak girmedik. Bu nedenle, özellikle erkekler bu konuda tam hazır değil. Bu özgürleşme hareketini, kadının değiştiğini anlayamıyor bizim geleneksel eğitim almış erkekler. Onu anlayamadığı için kadının özgürlük talebine karşı isyan olarak algılıyor “Sen bana nasıl karşı gelirsin?” diyor.

Hatta, geçen şöyle bir şeye rastladım: Evlilik problemi için gelmişti bir eş. “Karım beni dinlemiyor.” diyor, boşanma noktasına gelmişler. “Somut bir örnek verir misiniz?” dedim. Şimdi, kadın şey yaptı, kocasına söyledi, “Şu elma meselesini

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 6

anlat.” dedi. “Ne oldu?” dedim. Erkek almış, zorla elmayı karısının ağzına veriyor, “Ye.” diye. O da “Canım istemiyor, yemem.” diyor. Zorluyor “Yiyeceksin.” diye, “Yemem.” diyor. “Yemem.” deyince bu sefer “Vay, sen bana nasıl isyan edersin?” diye kavga, tokat oluyor.

Şimdi, bir düşünün, niyet iyi fakat kültür çok farklı. Yani, bunların hepsi bir müddet sonra büyüyor, büyüyor, kişiler “Biz yapamıyoruz, ayrılıyoruz.” noktasına geliyorlar veyahut da şiddet şeklinde önümüze çıkıyor. Tartışılması gereken bir konu da bu. Kadın-erkek ilişkilerinin düzeltilmesi kadına yönelik şiddette çok önemli.

Ve burada, mesela, kadına elektronik kelepçe sonucu düzeltmek için önemli, kimyasal kısırlaştırma sonucu düzeltmek için önemli ama bunların çok sınırlı faydası var. Şimdi, bununla ilgili çeşitli vakalar önümüze geliyor. Hatta, şu anda, klinikte yatan bir hastamız var, tecavüz potansiyeli olan birisi, pornografi bağımlılığı var. Şimdi, Batı’da bu tecavüz suçlarının veyahut tecavüz suçlarına ilişkili olan kişilere uygulanan programı uygulamaya başladık. “Red Prevention Center” diye, “RPC” diye bir program var, o programda kadına tecavüz konusunda riskli olan kişilere tıpkı denetimli serbestlik gibi tedavi-takip kontrol sistemi yapılıyor. Yani, önce beyin plastisitesi bozulmuş mu diye medikal tedaviyle onlar düzeltiliyor. O belli bir düzelmeye geldikten sonra o kişiye haftada bir bu ilacı alıyor mu, almıyor mu diye kontroller yapılıyor ve agresyonunu azaltacak bir ilaç tedavisiyle haftada bir altı ay takip ediliyor. Altı ay içerisinde davranışları düzelmişse, ondan sonra rehabilitasyon, altı ay ile iki sene arasında daha seyrek takiplerle devam ediyor. Bu tarz saldırganlık eğilimi olan kişiler böyle sosyal kontrol sistemlerine dâhil edilmeli. Benim size takdim ettiğimde, burada başka bir Sosyal Hizmetlerde Kadın ve Çocuk Sorunlarını Kısa ve Orta Vadede Çözüm Önerileri Raporu var. Bunu bir ay önce hazırlamıştık bizdeki sosyal hizmet ekibiyle. Bunun son kısmında kadına yönelik şiddetle ilgili öneriler var. Mesela, kabul istasyonlarının olmasına dair, kadın sığınak evlerinin olmasına dair, burada alınabilecek çeşitli rehabilitasyon imkânları nelerdir ve kültüre özgü çözümlerle ilgili, bunlarla ilgili öneriler var. Ben yazılı olarak bunu sunuyorum, isterseniz çok fazla okuyup da zaman kaybetmeyelim. Bundan sonra sorularınızla ilerlese de daha iyi olacak herhâlde.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum Değerli Hocam.

Şimdi, milletvekili arkadaşlarımıza sırasıyla söz vereceğim, katkı sağlamak isteyen ya da sorularıyla konunun açılmasına katkı sağlayan olabilir.

Hocam, şöyle çok ilgilendim. Burada, özellikle, beyinle ilgili yapılan çalışmalar vardı, görüntüler vardı. Şimdi, eğer, bu böyle saptanabiliyorsa, çok ufak vakalarda, yani aile içi şiddette henüz büyük boyutlara varmamış, tafefisi mümkünken acaba risk analizleri yapılabilmesi mümkün olabilir mi? Ve sizin en son söylediğiniz, sonra da, eğer, riskli bir grupsa hem o ailenin izlenmesi hem de orada riski oluşturan bireyin belki de bir şekilde tedavi edilmesi, böyle bir şey mümkün olabilir mi? Şimdi, söylendiği zaman bazı şeyler tabii kulağa hoş geliyor ama uygulaması, sürdürülebilir olması, sonuçlarının ölçülebilir olması açısından bu benim söylediğim hayata geçebilir mi, mümkün müdür?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, günlük pratikte bunun tabii medikal tedavi kısmı var, daha sonra bireysel rehabilitasyon kısmı var ikinci ayak olarak. Şimdi, medikal tedavi kolay yani ama genellikle erkekler “Benim bir şeyim yok.” diyorlar, gelmekte zorlanıyorlar. Yani erkeklerin öyle bir direnci var ama ne zaman konu artık yasal bir boşanma noktasına geldiği zaman kadın derse “Ya tedaviye gideceksin ya da ben boşanırım.” böyle durumlarda erkek gelmeyi kabul ediyor. Biz, işte, medikal boyutunu vurguluyor, ilaç kullanması gerektiğini vurguluyoruz ve birçok evlilik gerçekten kurtuluyor. Yani, bu konuda bu nedenle medikal tedaviye vakaların çoğunun ihtiyacı var. Biz geçen dönem Sayın Fatma Şahin Bakanımız zamanında KBRM ve BSRM’lerde çocuklarla ilgili bir çalışma yaptık, aşağı yukarı 160 civarında çocuğu bir sosyal sorumluluk projesi olarak takip ettik. Bu çocukları taradık, yüzde 70-80’inde medikal tedavi ihtiyaç çıkıyor. Bunlar, KBRM ve BSRM’dekiler suça bulaşmış, karışmış çocuklar veyahut da işte yasalarla koruma altına alınmış çocuklar. Yüzde 60-70’inde medikal tedavi gerekiyor ve bunlarda tedavi edebildiklerimizde olumlu sonuçlar aldık ki bunlar çok ileri vakalar. İleri vaka olmayan aile içi şiddet olayları başladığı zaman gelişmiş ülkelerde şöyle bir sosyal kontrol sistemi var, bir evde eğer ses tonu yüksekse, bağırma çağırma yüksekse, olaylar oluyorsa komşulara şöyle bir sorumluluk var: Komşular karakola değil, sosyal hizmet birimine haber veriyorlar “Bu evde böyle böyle vukuat var, olaylar var, şey çıkabilir. Bir şiddet uygulanıyor, belki kadına yönelik, belki çocuğa yönelik şiddet var.” diye. Olay böyle karakola intikal etmeden sosyal çalışmacılar oraya gidiyorlar -resmî görevliler- 2 kişi gidiyor genelde, evde konuyu inceliyorlar, rapor tutuyorlar. Eğer çocuğa şiddet varsa, o raporlarla çocuk oradan alınabiliyor; o raporlarla kadına yönelik şiddet varsa, kadın oradan alınabiliyor. Hatta Almanya’dan falan bize “Karımın beni görüştürmüyorlar.” diye dört dönen erkekler geliyor “Bana şiddet uyguladı.” diye. Alıyorlar yani şeyde. Bu şekilde kontrol sistemiyle... Bunun için, tabii, sosyal çalışmacı lazım, yetiştirilmesi gerekiyor. Buna doğru gidiyoruz, bu kaçınılmaz, bunu geleneksel usullerle yapamayız. Biz asırlardır nasıl yapmışız? Bizim bir komşuluk sistemimiz varmış, hani “Komşu komşunun külüne muhtaç.” diyerek.

NURCAN DALBUDAK – (Denizli) Sosyal çalışmacı gibi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 7

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Onlar, komşular sosyal çalışmacı gibi çalışıyorlarmış yahut da aile büyükleri sosyal çalışmacı gibi çalışıyorlarmış. Şimdi, bu sistem yok, zayıfladı. Apartmanlarda yaşanıyor, bir olay olduğu zaman gidip yardım eden yok. Ne oluyor? Büyüyor, büyüyor, şiddete dönüşüyor. Ya biz yüz, iki yüz sene geriye gidip komşuluk sistemini yeniden geliştireceğiz yahut da gelişmiş ülkelerin bulduğu sistemleri yapacağız, ki aslında bu çok kolay. Yani, üniversiteleri, STK’ları çok katıyor buna gelişmiş ülkelerde. STK’lar, üniversiteler ve devlet sosyal projeler geliştiriyor, sosyal projeler içerisinde pilot bölgelerde... Mesela, bizim orada aile sağlığı merkezleri var, çok güzel tutmuş bir sistem, buralara bir sosyal çalışmacı yerleştirilir bu konuda eğitimini almış, daha sonra gerekiyorsa psikolog da yerleştirilir aile danışmanı olarak. Aile sağlığı merkezlerinde bu travma olan, çocukta şiddet uygulanan aileler hemen kayıt altına alınır, onlar büyük şiddete dönüşmeden haftada bir raporlanır, ayda bir raporlanır ve bunun sonucunda nasıl medikal tedavi aile sağlığı merkezlerinde takip ediliyorsa burada aile içi şiddet de röntgen altına alınır, takip edilir, bunu erkek bildiği zaman... Yani, ona sen “Altı ay karına yaklaşma.” cezası verdiğin zaman erkek yaklaşmıyor ama kahveye gidiyor “Ne oldu?” diye herkes onunla dalga geçiyor, birikiyor, birikiyor öfke, şiddet uygulamıyor ama bu sefer yolda gidip öldürüyor. Yani, şiddeti azalttı bu tedbirler ama cinayeti artırdı. Onun için bunu muhakkak sosyal kontrol sistemiyle birlikte götürmemiz gerekiyor. Sosyal çalışmacıları yetiştirmek için şu anda birçok üniversitede açıldı ama eğitici eğitimi vererek de bunlara iş imkânları sağlanırsa aile sağlık merkezlerinde, orada yeni kuşak bunu dosyalama sistemi yapar ve şiddetin -tahmin ediyorum- beş sene, on sene içerisinde aşağıya çekilmesine sebep olur, hiç zor bir şey değil, bu yapılabilir. Bunların tedavisi gerekiyorsa da orada sosyal çalışmacı diyor ki: “Ya, burada şiddet artık medikal tedavi gerektirir.” O zaman hastaneye gönderiliyor. Yani, bundan önce, görev tanımı yapılması lazım, sosyal çalışmacıların yetkilendirilmesi lazım. Bunu burada biz teklif ettik. Mesela, kadın sığınma evi bir çözüm ama kadın sığınma evleri gizli kalamıyor Türkiye’de. Kadın sığınma evlerinin gizli olması gerekiyor, muhakkak öğreniliyor kadın sığınma evleri ve orada çok belediyelere o yetki verildi ama sadece sonuçları düzeltiyor, sebepleri düzeltmiyor ve sorun büyümeden... Hani tıpta vardır; bir, tedavi edici hekimlik. Bu, zordur, pahalıdır, maliyetlidir. İkincisi: Önleyici hekimlik. Riskleri belirlersin, erken teşhis yaparsın, tedavi edersin. Bir de, koruyucu hekimlik vardır. Koruyucu hekimlikte hasta olmaması için doğru yaşam stili öğretilir. En ideali bu. Yani, 3 boyutuyla, medikal tedavi yapan, önleyici, risk gruplarını belirleyip onlar üzerinde çalışan ve koruyucu yapıp genel toplumu... Özellikle okullarda, Millî Eğitimde - biraz önce söylediğim- iyi insan modeli yetiştirecek böyle pozitif psikolojiyi ders olarak koymak, mutluluk bilimini ders olarak koymak lazım. Yani, çocuklar mutlu olmayı öğreniyorlarsa şiddete başvurmuyorlar, iyi insan olmayı öğreniyorlarsa şiddete başvurmuyorlar. Yani, küresel, evrensel değerler bunlar. Bu değerleri çocuklarımıza öğretmeye başlamamız gerekiyor ki bu şiddetteki artış hızı hızla aşağı çekilsin, bu önemli.

Şimdi, diğer konu da kültüre özgü çözümler demiştik. Kadın sorunlarının çözümü için önerilen... Daha çok ceza, feminist çözümler dediğimiz çözümler yerine aile danışmanlığı kadrolarına aile hekimlerini zorunlu hâle getirmek, biraz önce söylediğim gibi. Yani bu nedenle sizin de vurguladığımız gibi burada önleyici şeyler daha çok işe yarayacak.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Sayın Kavuncu, buyurunuz.

VURAL KAVUNCU – (Kütahya) Sayın Hocam, hoş geldiniz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Hoş bulduk, teşekkür ederim.

VURAL KAVUNCU – (Kütahya) Doğrusu, sayın hocamızın bu yöndeki altyapısı ve bilgilerinin çok işimize yarayacağını zaten gördük. Hocamızın özellikle bu vesileyle de kadın psikolojisi ve toplumda şiddet kitaplarının konumuzun tam mihenginde olduğunu, bir ders kitabı niteliğinde olduğunu özellikle ben belirtmek isterim.

Tabii, çok ilginç, farklı özellikle “nero imaging” görüntüleme yöntemleriyle ilgili hocamızın çalışmaları da var, biraz evvel bahsedilen tıbbi olarak bir tanı yöntemi olarak da kullanılması ve ona göre de özel tedaviler, uygulamalarla ilgili. Bunlar ilk günden beri aslında burada bazen konuştuğumuz, dile getirdiğimiz bazı konularda da cevap arayabileceğimiz konular.

Hocam, şimdi, hukuksal olarak da bazı düzenlemelere ihtiyaç var. Şimdi, bir yerde antisosyal kişiliklerin tanınması önemli, çünkü bunlar suç makinaları, bunlar suç işlemeye hazır, suç işlememiş olsalar da suç işleme riskleri çok yüksek kişilikler, bunları belirttiniz. Hatta bir adım öne giderek bazı görüntüleme tekniklerinde bulduğunuz yapıların da suç işleme eğilimlerinin çok fazla olduğu ve tedavi edilmeleri gerektiği düşüncenizi öğrendik.

Şimdi, hukukta şöyle bir şey var: Bırakalım daha suç işleme eğilimi olanları, suç işlemiş olanların tekrar yeniden suç işlemeye alakalı konuda hâkimlerimiz sadece bir psikiyatri muayenesini öngörebiliyorlar ama bunu denetleyen bir mekanizma ya da zorunlu bir hâle getiren bir durum henüz yok şu an düzenlemelerde. Ama örneğin yurt dışında kırmızı ışıkta iki defa, üç defa geçerseniz aklından zoru mu var, bir psikolojik sıkıntısı, sorunu mu var bunun diye psikolojik muayeneye gidiliyor. Ülkemizde de var psikoteknik değerlendirmeler.

Dolayısıyla, şimdi, düzenleme anlamında, yasa düzenleyicileri olarak bize burada önerileriniz bu anlamda ne olabilir? Hukuksal olarak suç işlememiş bir kimseye önleyici olarak muayene, tarama, tedavi etik midir, olmalı mıdır,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 8

dünyada bildiğiniz örnekleri var mıdır? Hatta suç işlemiş olan kimselerde yapılması size göre mutlaka gerekli olan, tıbben de etik olan muayene tespit ve tespitine de yöntemleri itibarıyla nasıl düzenlemeler getirmemizi önerirsiniz? Sizin bu konudaki düşünceleriniz nedir?

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Ben teşekkür ederim, çok önemli bir soru bu.

Şimdi, şöyle, bu suç işleme risk grupları olarak dediğimiz kişiler yani potansiyel suçlu mu? Yani bir insanı potansiyel suçlu olarak alıp onu cezaevinde mi tutalım, yada buna kimyasal kastrasyon mu yapalım tarzındaki... “Özgürlük nerede başlıyor, güvenlik nerede, özgürlük-güvenlik dengesini nasıl kuracağız?” tarzındaki bu işin felsefi tartışması tabii.

Şimdi, burada bir insanın başka bir insana zarar verme özgürlüğü yok ama zarar verdikten sonra o insana kısıtlama uyguladığın zaman bu sefer zarar verilen kişinin hakkını koruyamamış oluyorsunuz. Bu nedenle, risk grubundaki kişilerle ilgili somut bazı veriler var. Yani tecavüz suçlarında, genellikle tecavüz suçlarını incelediğimiz zaman, geçmişinde muhakkak birkaç böyle cinsel mobing tarzında, cinsel ya da pornografik şeyler tarzında birkaç böyle yakalanmamış olaylar yaşamıştır yahut da yasal sorunlar yaşamıştır ama büyük cezalar almamıştır. Bu tarz kişiler rehabilitasyon merkezine alındığı zaman, bununla ilgili rehabilitasyon çalışmasında şu çalışılıyor: Yani sen eğer topluma bırakıldığın zaman... “Senin kişiye yaptığın bu hareketi senin annene birisi yapsaydı, kardeşine birisi yapsaydı ne hissederdin?” diyerek bir empati çalışması yapılıyor. Onun gerçekten rehabilite olduğuna inanılırsa o zaman serbest bırakılıyor bu yatkin kişiler. Yani bunu öğrenmediyse ”Senin süren doldu, git topluma karış.” denilmiyor rehabilitasyonda. Peki, risk grubundakilere, potansiyel suçlu olanlara ne yapacağız? Orada etik olarak suça ilişkin kişi diye tanımlanıyor. Suça karışmış değil, suçla ilişkili kişi olarak –RPC dediğimiz “Red Prevention Center”larda- bu kişiler artık bir ceza değil, zorunlu rehabilitasyona alınıyor. Bunun Londra’da olduğunu öğrendik. Onunla ilgili yüksek lisans öğrencisine tez olarak verip onu incelemeyi düşünüyoruz, orada nasıl yapıyorlar tarzında.

Şimdi, orada genellikle bu kişilerle ilgili denetimli serbestlik sisteminin benzeri şu anda en çok bulduğumuz. Bağımlılıkta biliyorsunuz madde bağımlısı olan bir kişi bağımlılıkta yakalanıyor, tekrar alırsa ya trafik kazası yapacak ya başkasına zarar verecek. Bu denetimli serbestlik yasasından sonra bu kişi risk grubunda deniyor. Ondan sonra sen haftada bir gideceksin idrar tahlilini yapılacak, doktor kontrolüne gideceksin, burada eğer doktordan tedavi altındadır raporu getirirsen işine devam et, hayatını sürdür, eğer getirmezsen cezaevine gideceksin deniyor. Bu çok işi yaradı denetimli serbestlikte. Buna gelebiliyorsa kişi sırf bunun için burada özgürlüğü kısıtlanıyor ama etik bu. Bu denetimli serbestlik sistemi bu şiddet suçlarında da tıpkı bağımlılıkta olduğu gibi uygulanabilir ve böyle bir modelle özellikle kadına yönelik şiddete karışmış bir kimseyi üç ay altı ay mahkeme kararıyla zorunlu rehabilitasyona yönlendirirsiniz. Buna denetimli serbestlik sisteminin zorunlu rehabilitasyon olarak uygulanması dediğimiz zaman bu kişilerin büyük çoğunluğu...

Çünkü bu kişilerin beyinleri şöyle çalışıyor: İç kontrol yapamıyor bu kişiler, dış kontrolle, yani içlerinde... Çünkü bir kuyumcu dükkânının önünden geçerken insanların çoğuna “Alayım.” diye bir his gelir içinden. Karşı cinsle ilgili birçok insanın içerisinde kötücül duygular uyanır. Ama hemen iç kontrol sistemi “Ne yapıyorsun sen?” der, frenler kişiyi. Bu kişilerde bu fren sistemi, iç fren otokontrol sistemi çalışmıyor, hemen akıllarına gelen ilk şeyi yapıyorlar, aklına gelen şeyi ilk yapıyorlar, son düşündüklerini hemen uyguluyorlar, böyle hiperaktif kişiler de oluyor çoğu zaten. Dur, düşün yapamıyor bu kişiler. Bunu dış kontrol sistemiyle... Mesela, biz, kişi hastanede yatarken rehabilitasyon noktasına geldiği zaman ailesine söylüyoruz, “Haftada bir idrar tahliliyle takibe gelecek.” diyoruz, muntazam geliyor ve çoğu rehabilite oluyor. Bunu özgürlük sorunu olarak görürsek bu sefer topluma zarar veriyoruz, yani dengesini sağlamak önemli tabii.

VURAL KAVUNCU – (Kütahya) Hocam bir soru: Bu zorunlu rehabilitasyonla ilgili olan durumda uygulayıcı bizim normal poliklinik koşullarındaki bütün psikiyatristler midir, yoksa özel donanımlı daha merkezi birtakım klinikler midir? Türkiye buna şu anda altyapısıyla yeterli midir?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Türkiye’de şu anda bunun yeniden kurulması gerekiyor, ayrı bir sistem bu. Yani şu andaki mevcut altyapımızda ancak medikal tedavi zor yapılıyor. Yani bağımlılıkta bile bu kadar sosyal sonuçları olduğu hâlde AMATEM servisleri bunu yönetemiyor, sadece rehabilitasyonla ilgili, bağımlılık rehabilitasyonlarıyla ilgili hastaneler açılması ya da sağlık köyleri açılması tartışılıyor gündemde, yetmiyor. Bunu bağımlılıktan ayrı düşünmek gerekir burada. Yani Türkiye’de şu anda belli bir lokasyonda, diyelim İstanbul gibi bir yerde böyle bir rehabilitasyon merkezi, çocuk ihmali ve istismarının sistemi kurulmaya çalışıyor bunun gibi. Bununla ilgili, en azından, potansiyel şiddet olan zorlardan başlanır, daha sonra alınacak sonuçlara göre bir pilot çalışma yapılabilir, yani zorunlu rehabilitasyon. Yani bunun eğitimi farklı çünkü, ayrıca alınması gerekiyor, yoksa yürümez sistem.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Balık, buyurunuz.

SERMİN BALIK – (Elâzığ) Hocam, öncelikle sunumuzun için çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 9

Keşke Komisyonumuz ilk başladığında bu sunumları dinleseydik, bu kısmını keşke ilk önce dinleseydik. Belki gelen konuklarımıza, sunum yapan kişilere sorularımız da daha farklı olacaktı. Çünkü en baştan beri sorguladığımız bir şey var: Bu insanlar anlaşılabilir mi? Bu insanlara daha önceden önlem alınabilir mi, bilinebilir mi? Bugün gördük ki suçluların beyinleri normal insanlarınkinden farklı çalışıyor ya da suça eğilimli, şiddete eğilimli insanların beyin yapıları, yapıları bizimkilerden ya da normal insanlarınkinden çok daha farklı. O zaman bütün bildiğimiz şeyler de bir şekilde değişiyor. Çünkü, işte, “Şiddet öğrenilen bir duygu.” diyoruz, “Öğrenilen bir olgu.” diyoruz, “Evde şiddet varsa şiddete daha çok meyilli oluyor.” diyoruz ama bir taraftan da şöyle bir şey görüyoruz ki: Çocukluktan da fark edilebilecek bir rahatsızlık aslında.

Ben gelen uzmanlarımızdan, psikologlarımızdan birine sormuştum “Çocuktaki farklılığı anne-baba fark edebilir mi?” diye, “Edemeyebilir.” demişti. Ancak bugün görüyorum ki dikkatli bir anne-babanın fark edebileceği bir özellik şiddet eğilimi.

Şimdi, çocuklarda şöyle de bir şey var: Çocuk evde çok sakin, başı önünde bir çocuk ama okulda çok hırçın, kavgaya meyilli, arkadaşlarının arasında kavgaya çıkarabilen, erkekse kız arkadaşlarına zarar verebilen bir tip ama evde çok akıllı, uslu, başı önünde. Ya da tam tersi, evde çok çılgın, çok hareketli, hiperaktif ama okulda bunun tam tersi, çok basık, silik, pasif bir öğrenci karakteri. Bu karakter büyüdükçe aynı karakter şekli devam ediyor. Dışarıda çok efendi, çok düzgün, çok iyi diyebileceğiniz bir insan, belki de kefil olabileceğiniz bir insan, yıllar sonra öğreniyorsunuz ki, evin içinde eşine sürekli baskı uygulamış, eşine şiddet uygulamış ve bu bir şekilde baskın ve kapalı kalmış. Ama bugün şunu öğrendim ki: Bu daha çocukluktan kendini belli ediyor, zaten bunun bir hastalığı olduğunu... Aile belki hastalık olarak görmüyor ama zamanında tedavi edilebilse o raddeye gitmeyecek bir durum.

BSRM’lerden bahsettiniz, BSRM’lerdeki şeylerden bahsettiniz. Şimdi, BSRM’lerimizde bir şeyimiz var: Suç mağdurları ve suç işlemiş olanlar bir aradalar. Onların psikolojilerinin de birbirinden çok farklı olduğunu düşünmek, ona göre davranmak lazım. Suç mağduru ile suça karışmış çocuklarımız ne yazık ki BSRM’lerde bir arada kalabiliyorlar. Bunların da çok ciddi bir ayırımının yapılması gerektiğini, bu çocukların ayrı ayrı ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

Bir de, mesela ben kendi şehrimden örnek vereyim: Sevgi evlerinde 13 yaşında bir çocuğumuz var, erkek çocuğumuz. Bakıcılar erkek çocuğu hangi eve koyacaklarını şaşırıyorlar çünkü erkek çocuk öbür öğrencileri taciz ediyor, cinsel tacizde bulunuyor ve bu çocuk daha 13 yaşında. Öbür çocukları bundan korumaya çalışıyorlar, ben de “Yaptığımız şey yanlış, arkadaşlar öbür çocukları korumak yerine bunu tedavi etmemiz lazım.” diyorum. 13 yaşındaki bir çocuğun cinsel dürtüleri bu kadar yüksekse bu çocuğun bir hastalığı var, bu çocuk rahatsız. Hani, etrafındaki erkek çocukları ondan korumaya çalışıyorlar ama bu çocuk hasta. 13 yaşında dürtüleri bu kadar yüksekse bunun kesinlikle tedavi edilmesi gerektiğine inanıyorum. Ve bunlar, ne yazık ki, aslında toplumumuzda görülen ama üstü kapatılan şeyler. Bu çocuk tedavi edilmezse, 13 yaşında arkadaşlarını taciz eden bir çocuğun, ne yazık ki, ileride tecavüzcü olmasından korkum yüksek.

Bu uzaklaştırma kararının şiddeti azalttığını ama ölümleri artırdığını söylediniz. Çok doğru bir tespit aslında, çok doğru bir tespit ama bununla birlikte, uzaklaştırma kararı verilmeyip, ne yazık ki aynı şiddet ortamında kalıp yine şiddetin devam ettiğini, yine öldürülen kadınların da olduğunu gördük. Orada bir dengeyi gerçekten ciddi olarak tutturmak, burada ciddi olarak düşünmek lazım ama benim size sorum: Çocukken aile fark edebilir mi? Çünkü ne yazık ki toplumda yalnızca belirli bir kesimin insanları şiddet görmüyorlar; çok okumuş, işte, üniversitede hoca olmuş insanların da şiddet gördüklerini ve bu şiddeti kendilerine yedirip dile getiremediklerini, şiddet uygulayanın da toplumda iyi bir kariyer, iyi bir yer edinmiş insanlar olduğunu görüyoruz. Size sorum: Bu, çocukluktan fark edilebilir mi? Tedavi edilebilir mi? O zaman toplum ne kadar suça itilir?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Evet, peki, teşekkür ederim. Bu da can alıcı bir nokta.

Şimdi, bir anne-baba bunu çocukluk döneminde fark ederse daha... Bu şey gibi, bir virüs vücuda girdiği zaman bir insan hemen hijyene dikkat ediyorsa o virüs vücuda yayılmaz ve farkında olmadan biz kendi kendimize bir hastalığın vücudumuza girmesini engellemiş oluruz hijyene dikkat ettiğimiz için. Burada da annelik-babalık pratikleri çok önemli. Annelik-babalık pratikleri eğer iyiye, çocukta bu şiddet eğilimi başladığı zaman, anne-baba farkında olmadan sanki bir hijyen gibi, ruhsal hijyen gibi çocuklarında şiddetin hastalık hâline dönüşmesini önüyor ama annelik-babalık pratiği yanlışsa, şiddeti besliyorsa, bu durumda çocukta hastalıklı olan... Yani biyolojik yatkınlığı var diyelim, hani, bu yapılan genetik çalışmalarda şiddetle, suçla ilgili bir gen bulunmadı ama saldırganlıkla ilgili genler var. Mesela “riskli davranış geni” diye bir gen var, D2, D4 diye bir gen; bu genin olduğu kişiler -hiperaktif kişiler de var- riskli davranıştan müthiş haz alıyorlar ve beyinleri adrenalini salgılıyor riskli davranışta. Dağcılık yapıyorlar, spor yapıyorlar, tehlikeli şeyler yapıyorlar, müthiş -sanki kokain almış gibi- haz alıyor. Bazı böyle yatkın kişiler var, onların davranışlarını yasal yönlerde yönlendirdiğiniz zaman suça yönelmiyor ama yanlış bir ortamda büyümüşse bu kişiler şiddet yapmaktan özel bir zevk alıyorlar, başkalarına eziyet etmekten müthiş zevk alıyorlar, bu tarzda.

Ben şeydeyken -asker kökenli olduğum için oradan biliyorum- Kıbrıs Savaşı döneminde Kıbrıs’ta böyle bir asker insanların kulaklarını kesip kolye yapmıştı. Yani, böyle “kahramanlık” adı altında bu şekilde... Tabii, o hemen hastaneye

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 10
sevk ediliyor ve gereken şey yapılıyor ona ama yani bu derece de, insan ortamını bulduğu zaman, şiddet uygulamaya yatkın hâle geliyor, bu tarzda.

Yani, bunların hepsi genellikle şiddet davranışının normalleştirilmesiyle ilgili. Anne-babanın tutumları burada, yani, şiddet davranışını bastırma şeklinde de olabiliyor, sizin o söylediğiniz gibi, evde kuzu gibi oluyor, dışarıda şiddete yöneliyor. Burada biz şiddetle ya da saldırganlıkla ilgili inceleme yaparken “İki ayrı ortamda nasıl? Evde nasıl, okulda nasıl?” diye bakıyoruz, hiperaktivite de öyle. İki tarafta da varsa, o zaman daha çok hastalık olarak düşünülüyor. Eğer bir tarafta varsa oradaki sosyal etki daha fazladır diyerek, mesela evde varsa o çocuk evde duygusal sorunları çözemiyor, okulda varsa okulda yaşadığı bazı sorunlar var, onlar araştırılıyor ama iki tarafta varsa genellikle biyolojik tedavi gerektiriyor. Burada anne-babaların dikkat edeceği şey: Anne-babaların çok iyi bir gözlemci olması önemli. Bu gözlemciliği de anne-babaya öğretmek gerekiyor, yani, anne-baba müfettiş gibi olmayacak. Yani, bazı anne-babalar var, böyle “işgalci anne-baba” dediğimiz, “ahtapot anne-baba” da deniyor, çocuk tuvalete giriyor, kapısına vuruyor “Ne yapıyorsunuz?” diye, böyle kontrolcü. Yani, o çocuklar da duygularını bastırıyorlar, bastırıyorlar ama daha sonra, bir müddet sonra bakıyorsunuz, o çocuk gizli şiddet yapıyor, pasif agresif oluyor; gidiyor, birisinin oyununu bozuyor, zevk alıyor; gidiyor, lastiği patlatıyor, zevk alıyor. Dışarıda diyorsunuz: “Gayet sakin, uslu bir çocuk.” Pasif agresif şiddette bu tarzda şiddetler var. Genellikle anne ve babanın eğitimsizliği burada çok önemli rol oynuyor. Yani, zekâsı yeterli olmayan kişiler sorunları çözmekte...

Yani, insanın bir sorunla karşılaştığı zaman üç türlü tepkisi vardır. Birincisi: Yalvarır, yani bir rica eder, yalvarır, düzeltmeye çalışır bir problemi. O düzelmezse bu sefer ne yapar? İkinci bir yol: İkna yoluna gitmesi lazım. İkna yoluna gitmiyor, üçüncü yol, zorlamaya başlıyor yani yeni bir şeyi kabul ettirmek için ya da karşı tarafın davranışını değiştirmek için. İkna yolunu kullanmayan kişiler genellikle zihinsel becerileri yetersiz ya da eğitimsiz kişiler oluyor. Onun için, zekâ sorunu olan kişilerin şiddete yönelmeleri daha fazla, şiddete karşı çözüm üretmedikleri için, strateji geliştiremedikleri için daha fazla rastladığımız bir şey.

Okullarda bu annelik-babalığın, annelik pratiğinin, babalık pratiğinin öğretilmesi önemli. Bunlar tıpkı çocuklara hijyeni öğrettiğimiz gibi, el yıkamayı, diş fırçalamayı öğrettiğimiz gibi annelik ve babalık pratiğini öğretirsek annelerin, babaların çoğu çocuklarda bu gibi sorunlar varken hemen fark eder bunu ve önlem alır. Yani, bununla ilgili kitapları okuyup da “Çocuğuma daha iyi davranıyorum.”, “Eşimle boşanmak üzereydik, filanca kitabı okuduktan sonra evliliğimi kurtardım.” diyene o kadar çok rastlıyoruz ki yani bunları ama insanların tesadüfüne bırakmayalım, eğitim sistemimiz kendiliğinden versin bunu. Eğer bunu verirsek evlenen kişilere hediye vermek, çikolata vermek yerine, bununla ilgili kitapçıklar vermek, bununla ilgili eğitim materyalleri vermek, bunları hazırlamak gerekiyor. Annelik-babalık olgunluğu olmadan, evlilik olgunluğu olmadan evlenilmesinin sonuçlarını yaşıyoruz burada. Yani, o olgunluğu, annelik olgunluğu, babalık olgunluğu ve evlilik olgunluğu noktasına geldikten sonra evlenmeyi sağlarsak çocuklarımız ziyan olmaz. Yani, burada da bunu öğretmek gerekiyor, herhâlde devletin sorumluluğudur.

BAŞKAN – Sayın Hocam, teşekkür ediyoruz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Rica ederim.

BAŞKAN - Bu evlilik olgunluğu derken evlilik okulu ve ehliyeti tabirleri de bunun için de mi acaba, bahsettiğiniz?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Tabii, tabii. Zaten yani nasıl araba kullanmak bir ehliyet işiyse evlilik de ehliyet işi. Sürücü kursuna dönmesin yalnız.

BAŞKAN Sayın Uçma, buyurun efendim.

İSMET UÇMA – (İstanbul) Çok teşekkür ediyorum.

Sevgili Hocam, tekrar hoş geldiniz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Hoş bulduk.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Sevgili Hocamın müteasesatını, topluma kattıklarını ve çalışmalarını zaten yakından biliyoruz. Bu sunum için de ayrıca çok teşekkür ediyorum. Gerçekten yararlı bir sunum oldu. Yavaş yavaş sunumlar benim teorilerime doğru yaklaşıyor, beni çok memnun ediyor tabii. Gerçi bizim medya her gün farklı bir şey mutlaka buluyor Hocam ama...

Şimdi, şiddet kadim bir sorun. İnsanlığın yeryüzünde serüveni başladığında şiddet başlıyor. Habil-Kabil denilen, Kur'an'da olmayan, iki kişi arasında, erkek erkeğe şiddette asıl şiddete neden olan belirleyici unsur neydi, bunun üzerinde çalışılması lazım. Bunu öneri olarak sunuyorum tabii. Biyolojik ve psikolojik farklılıkları aynileştirmek lazım. Siz çok güzel vurguladınız, fitratla savaşmamak lazım. Kadını erkekleştirmek, erkeği kadınlıştırmak kendi kıyametimizi hazırlamaktır. Feministlerin birinci boyutuna değil, ikinci boyutunda gayret edenlere duyurulur. Kadın ve erkeği rakip iki düşman hâline getirmek için büyük gayretler söz konusu. Başından beri ifade ediyorum: Ne kalıp yargılarla, otantik inançlardaki kalıp yargılarla bu sorun çözülebilir ne modern dünyanın önümüze, özellikle de hanım kardeşlerimizin, dünya kadınlarının meta olarak koyduğu yöntemlerle çözülebilir. Medyayı belki birazdan konuşacağız. Tabii, ona yeri geldiğinde girelim istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 11

Şimdi, biyolojik risk haritasını Başkanım da sordu, benim de notlarım arasında. Ben risk haritalarının bölgelere göre çıkarılmasının uygun olacağını söylemişim. Bir de buna biyolojik risk haritasını eklemek lazım. Bunlar diğer bölüklerin onurları incinmeden nasıl yapılabilir? Bunun için de elimizde önemli bir veri var. Nedense bir değer yargısına -bu Musevilik olsun, İsevilik olsun, Hinduizm olsun ya da Müslümanlık olsun- atf yapınca bizde kıyamet kopuyor. İyi de kardeşim bunların hepsi gerçekten araç yani insanı mutlu kılmamanın araçları. “Biz sizi farklı farklı yarattık, bölüklere ayırdık birbirinizle tanışıp konuşasınız diye.” Bu farklılıkları bir zenginlik olarak görebilmek üst bir kültürdür. Göremediğiniz sürece atomize eder ve savaşırsınız. O hâlde bu birey farklılıklarının ayrıca sosyologlar, psikologlar tarafından da araştırılmasını öneriyorum.

Sevgili Hocam, elimizde olan nedenler ve olmayan nedenleri sıraladınız aslında. Alkolü en başa koydunuz, uyuşturucuyu en başa koydunuz. Şimdi, yarın kıyamet kopmaması için, aklı kapatan her şey sınırlandırılmalıdır. Alkol sınırlandırılmalıdır, uyuşturucuyla mücadelede cezai müeyyide cinayetle eşit hâle getirilmelidir, bu organize suç kapsamına alınmalıdır. Risk gruplarını tanımada -bir-iki vurguladınız mahalle bilincini ve kültürünü- maşeri vicdan hakemdir. Maşeri vicdan oturduğu muhitte, bölgede, yaşadığı şehirde, komşuluk ilişkilerinde, okulda, ailede hakemdir. Bunların tespiti bu bakımdan bizim işimizi kolaylaştırır. O itibarla bizim yapmamız gereken hem bir taraftan insanı ihya edeceğiz, bir taraftan ıslah edeceğiz, bir taraftan da varsa dökülenler inşa edeceğiz. Bütün bunları yaparken fitratla savaşmayacağız. Savaşsaksak bunun galibi olmaz yani mağlup oluruz.

Rekabet hâlâ orada duruyor. Biz buna tekasür hastalığı diyoruz Hocam, çoğaltma hırsı. Bu kıyas ile gelir düzeyi arasında farklılaşmalar şiddeti belki de arttıran en başat nedenlerden birisidir. Hep söylüyorum: Eskiden köydeki ağa ile ya da kasabadaki ağa ile sıradan gelir düzeyi olan bir ailenin çocukları cızlavet lastik giyiyordu, naylon gömlek giyiyordu, şimdi markalara bakıyorlar. Evet, arkadaşlar, tüketim ve tekasür hırsını sınırlayamadığınız ya da bunun kötü bir şey olduğunu anlatamadığınız sürece siz bir kere şiddete açık, rekabetten mülhem şiddete açık bir yönü zaten açık bırakıyorsunuz. Diğer bütün önlemleri sonuna kadar alsanız da toplumda bu alanı zaten açık tutuyorsunuz ya da sofrada oturmuşsunuz, bir lokantada yemek yiyorsunuz, tınaklarını yiyerek size bakan, gelip sizden bir şey talep eden ama sizin azarladığınız insanlar olduğu sürece bunu açık tutuyorsunuz. Şimdi, biyolojik nedenleri Hocam sizin üzerinizden çözeriz, çözebilir miyiz?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Çözülür yani keşke tespit edilse, tabii.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Yani, sizin teorileriniz, bu risk haritaları çıkarılabilirse... Çünkü insanlarda farklı farklı, biz hepsine tek model ne eğitim uygulayabiliriz ne sosyal alanlarda tek tip bir yöntemle üstesinden gelebiliriz. O zaman, sosyal nedenlere siyaset, sosyal bilimciler, STK’lar destek verecek. Biyolojik nedenlere hakikaten yani psikologlarımız, psikiyatrlarımız, medikal alanlarda gayret edenler, bunların birlikte çalışmaları gerekecek.

Fitrata şunun için vurgu yaptım: Hakikaten erkekte ilginç bir fitrat var, siz de değindiniz, bütün dünyayı yönetmek istiyor. Kadın çocuğu, evi ve beyi arasında belki sıkışıp kalıyor ama erkek bütün dünyaya hükümrân olmak istiyor. Bunun eğitilmesi elbette uzun bir süreç olacak. Şiddet uygulayanlar, silah kullananlar, karşı tarafı sindirenler kazandığı sürece, çizgi filmlerde, medyada, dünya savaşlarında kazandığı sürece şiddeti önlemek mümkün değil. Kazanmanın yollarından birisi de ötekini ezmekse, onu bloke etmekse, ona şiddet uygulamaksa o hâlde hep birlikte dünyadaki savaşları durdurmak zorundayız. Merkezde insan var. Önce “İnsan nedir?”i çok iyi tanımlamak, insana yönelik -hiç ayırım yapmaksızın söylüyorum- lanetlenmiş, telin edilmiş şiddete giden yolları kapamak.

Bugün alkol ve uyuşturucuyu masaya yatırmış olduk. Bunlarla ilgili yasal düzenlemeleri, inşallah, toplumsal, psikoloji talep olduğu zaman biz bunları yaparız ama kendi hâlimizde yaptığımız zaman, “Bak bu zararlı işte.” falan dediğimiz zaman “Bunlar şeriat getiriyor.” falan oluyor yani kıyamet kopuyor. Oysa akıl için yol bir, hangi inanç grubunda olursak olalım, hangi anlayışta olursak olalım; deist olalım, teist olalım, ateist olalım; inançlı ya da inançsız olalım ama ortak bir mücadele alanımız var; şiddet ve bunu durdurmak. Bir kere daha söyleyerek bitiriyorum. Sevgili arkadaşlar, araba devrildikten sonra yol gösteren çok olur. Araba devrilmeden tedbirlerini almamız gerekir. Hocam önemli bir vurguda da bulundu, bazen iyi niyetle ailelerdeki şeyleri, çocuklara yaklaşım... Oysa doğuracağı sonuçlar bakımından buna da tarihe adanmış bir sözle karşılık verelim: “Cehennemnin yolları daima iyi niyet taşlarıyla örülüdür.” O hâlde, kendi cehennemimize giden yolları iyi niyet taşlarıyla örmeye devam etmeyelim. Ben bir kere daha Sevgili Hocamın çok öğretici, çok ihya edici yani benim söylediklerim kime ne verir bilmem ama benim sizden çok şey öğrendiğimden hiç kuşku yok.

Çok teşekkür ediyorum, yüreğinize sağlık, sağ olun Hocam.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Dalbudak, buyurun.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Hocam, teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Ben şunu soracağım: Burada aile içi şiddetin bazı sebeplerini sıralarken mazoşistik kadın kişiliğinden bahsettiniz, bunun kimyasal bir tedavisi var mı? İlaç tedavisi var mı, yoksa bu bir kişilik bozukluğu mu? Önce onu soracağım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 12

Bir diğeri de öfke kontrolünde, Osmanlı'da yani kendi kültürümüzde, geçmişimizde, gelenek ve göreneklerimizde birtakım uygulamaların olduğunu söylediniz ama şu an için yani çok riskli bir grup değilse yani -hepimizin öfke kontrolünü bazen sağlayamadığımız zamanlar olabiliyordur muhakkak- bu süreçte, normal insanlar için, diğerleri için muhakkak birtakım tedaviler, rehabilitasyonlar vesaire ama herhangi bir normal bir vatandaş için ya da bizler için bu tür durumlara karşılaştığımızda bu kontrolü yapmak adına ne tavsiye edersiniz? Yani hani, belki bir şeyleri kırıp dökmek değil ama muhakkak sizin bir hekim olarak da burada söyleyeceğiniz vardır diye düşünüyorum.

Bir de şunu soracağım: Amerika'da bu taciz ve tecavüz suçlarıyla ilgili, karışmış ya da bu suça bulaşmış kişilerin yerleri, konutları, noktaları biliniyor ve tabii, biz bunu Türkiye'de uygulayamıyoruz. Mesela, Amerika'da kızı okumak için oraya yerleşecek olan bir arkadaşımız dedi ki: "Açtım, inceledim ve yaşayacağı o bölgede ev tutacağım zaman o bölgede hiç bu tip suçların olmadığı bir bölgeyi tercih ederek bunu yapabiliyorum." Bu çok büyük bir konfor ve lüks yani ama tabii, Türkiye'de bunu uygulayamıyoruz, insan hakları, Avrupa Birliği vesaire noktasında. Bu uygulanmalı mı sizce? Yani bu, toplumu daha rahatlatır mı? Belki o kişilerin de daha sonra hatalarını, suçlarını çözebileceği noktada ama yerlerinin de bilinmesi, toplum olarak bilinmesi...

Bir de şunu soracağım, son bir soru: Kendi bölümde biz madde bağımlısı çocuklarla ilgili bir şeyler yapalım diye oturduğumuzda dediler ki: "Sayın Vekilim, biz bir proje düşünelim bu çocuklarla ilgili, el sanatlarıyla ilgili, işte, sergiler açalım, şunu yapalım..." Peki, sizce el sanatları gibi daha sabır isteyen birtakım ilgi, alaka, hobi alanları mı; yoksa, bu çocukların madde bağımlılığından tedavi gören ya da bırakmış, yeni bırakmış yani rehabilitasyon süreci, kontrol süreci devam etmesi gereken çocuklarda daha adrenalin yüklü birtakım aktivitelerin, sporların, işte, ne bileyim, ralli gibi ya da başka türlü, farklı etkinliklerin mi yapılmasını önerirsiniz bir hekim olarak? Onu sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Teşekkür ederim soru için.

Şimdi, birinci soru, mazoşistik şeyler... Eğer bu kişi bundan memnun değil, tedavi istiyorsa tedavisi olan bir durum bu. Yani rahatsız bundan, "Bu bana zarar veriyor, benim hayatımı olumsuz etkiliyor, günlük yaşantımı bozuyor." diyorsa sado-mazoşistik özellikleri olan kişilerde genellikle terapi yapılıyor ama ilerlemişse ilaç tedavisi de verilebiliyor yani tedavisi olan bir durum. Kişinin farkına varması ancak böyle, yaşantı sorunları yaşayıp sevdiği kişinin kendisiyle ilişkisinin bozulacağını bilirse o zaman kabulleniyor tedaviyi. İsterse tedavisi olan bir şey yani bütün şey kabul etmesi.

Öfke kontrolüyle ilgili diğer sorunuzda da... Şimdi, öfke kontrolünde genellikle pratik çözümler şöyle: O "itfaiyeci modeli" olarak sunduğum modelde, mesela, Kanuni Sultan Süleyman onu çok yaparmış, sinirlendiği zaman karar vermezmiş, bunu ilke olarak kendisine edinmiş -bir şeye sinirlendiği zaman- çünkü sinirlendiği zaman yanlış karar verme ihtimali çok yüksek kişinin.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne yaparmış Kanuni?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Sinirlendiği zaman devlet kararlarını vermezmiş. Osmanlı ailesinde şey çok meşhurdur... Genetik büyük ihtimalle, öfkelilik eğilimi fazla. Mesela, Fatih'in öyle bir özelliği var, Edirne mutasarrıfı kadıyı dövüyor; onun üzerine, "Sen kadıyı, bizim oradaki kanunları temsil eden kişiyi nasıl döversin." diye ağır bir ceza veriyor. Ona itiraz ediyorlar, "Ceza çok ağır." diyorlar, onun üzerine ikna oluyor, kaldırıyor cezayı fakat ondan sonra, kadıyı döven mutasarrıfı yalnız olarak odasına alıyor, o dövüyor. Mesela Fatih yapmış, böyle örnekler var. Yani Osmanlı ailesinde çok şey var. Karadeniz'de de öyledir bizim, öfke dışavurumu çok yaygın. Erkeklerde de öfke dışavurumu çok yaygındır. Bunu küçük yaştan beri öğrenmeyi başarır kişi öfke kontrolüyle ilgili... Kişiyi çok boyutlu öfke ölçekleri var mesela, o öfke ölçüğünü hep uyguluyoruz, öfkeyle ilgili her insanın bir ilkesi var, kuralı var, duyarlı bir alanı var, belki travması var, konuyla ilgili çocukluk travması var öfkelendiren. Yani normalde, biri size selam vermezse "Ya, beni görmemiştir." dersiniz ama bir insanın kendisinin dışlandığıyla ilgili, sevilmediği gibi bir korkusu varsa en sevdiği birisi selam vermediği zaman hemen senaryo yazmaya başlar, "Demek ki beni sevmiyor." ya da "Benimle ilgili şöyle bir düşüncesi var." diye hemen alınganlık göstermeye başlar. Kişiyi göre değişiyor bu çözümler ama bizim böyle durumlarda pratik çözüm olarak yapacağımız, hemen ortam değiştirmek, uzaklaşmak, ertelemek onu. Kanuni'nin yaptığı gibi de "Şu anda karar vermeyeceğim, yirmi dört saat sonra bunun kararını vereceğim." deyip onu bir kenara not alıp o soğuduktan sonra... Önemli olaylara öfke anında karar vermemek. Yani kişi öfkelendiği zaman hissedebilmesi önemli o anda. Sorun çözme zamanı değildir öfke, öfke soğutulması gereken bir şeydir. Bunu öğrendiğimiz zaman olur.

Üçüncü sorunuzda da o ABD'deki suçlu semtler veya suçluların bir semtte toplanması Türkiye'de uygulanabilir mi? Tabii, bu çok yaygın orada ve sosyal kontrol sistemi oldukça gelişmiş, iyi, tespit ediliyor. Hatta, "Bazı kişilere cilt altına GPS takabilir miyiz ve takip edebilir miyiz?" diye de bu tartışılıyor şu anda. Tabii, böyle durumlarda insan hakları açısından çok tartışma ortaya çıkıyor ve bununla ilgili, cilt altına takıldığında şu anda sürekli bir enerji kaynağı verecek, uzun enerji kaynağı verecek uydudan bir şarj şeyi yok. Mesela, uzaktan kumandalı şarjlar geliştirilebilirse belki mahkeme kararıyla o da yapılabilecek. Nereye gitti, ne yaptı... Elektronik kelepçe yerine belki önümüzdeki yıllarda onlar yapılacak takip açısından.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 13

Yani güvenli alanlar, güvenli şehirler oluşturulması ve bu tarz kişilerin yakın takibi, buna insanlık gidiyor. Akıllı şehirler bunun için yapıyor işte, akıllı şehirlerde bütün böyle, potansiyel suçlularla ilgili kayıtlar tutuluyor, insanlar takip ediliyor. Bu, suçun yoğun olduğu, önlenemediği durumlarda bir seçenek olarak düşünülmesi bence. Masum insanlara zarar verme özgürlüğü yok. Bu tarz yasal sorunlar yaşamış bir suçluya, sokakta gezerken muhakkak hesap verme duygusunu da hissettirecek şeyler yapmak gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Değerli vekiller, değerli misafirler, on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.59

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 14

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.21

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)
SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)
KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)
(Oturum, Başkan Vekili Vural Kavuncu tarafından açıldı)

----- 0 -----

BAŞKAN – Toplantımıza devam ediyoruz.

Buyurun Sayın Bulut.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hocam hoş geldiniz. Sunumunuz için ben de teşekkür ediyorum.

Bir konuyu öğrenmek istiyorum: Suç işleyenler üzerinde acaba zekâ tespiti yapılıyor mu? Bu suç işleyenler içerisinde zekâ seviyesi yüksek olan insanlar bir oran olarak belli mi? Çünkü, Türkiye’de nüfusumuzun yüzde 4’ü üstün zekâlı, biz onlara “üstün yetenekli” diyoruz. Bu çocukların sadece okullarda, bu konuda eğitim almamış öğretmenler, hassas olanlar, dikkatli olanlar bir kısmını fark ederler, BİLSEM merkezlerimiz var, oralarda çok kısıtlı bir sayıda yani milyonu aşan üstün yetenekli çocuk olduğu hâlde geçen yıl sadece 13 bin civarında öğrenci eğitim altına alınmıştı.

Şimdi, bu çocuklar, takdir edersiniz, davranışları itibarıyla hem hiperaktifler hem de kendilerine özgüvenleri de biraz fazla olduğu için, öğretmenle, arkadaşlarıyla dalga geçer, alay eder davranışlar içerisine giriyorlar. Bunu fark edemeyen öğretmenler ve okul, disiplin işlemleriyle bunların üstüne gidiyor, bunların birçoğu okulu bırakıyor. Bu çocukların birçoğu toplumda suç örgütü kuruyorlar, bu çocukların içerisinde bazıları suça karışıyorlar ancak derslerinde çok başarılılar “Niye çalışmıyorsun?” diye öğretmeni müdahale ettiğinde -ben öğretmenim- üzerine gittiğinde, “Ben bunu biliyorum.” diyor çünkü öğretmenin konuyu bir defa anlatmasıyla çocuk konuyu kavıyor, ondan sonra öğretmenin tekrarları falan o kişiyi rahatsız ediyor, onun sınıfta farklı davranmasına yol açıyor. Diyeceğim o ki üstün zekâlı çocukların ülkede tespiti konusunda bir çaba gösterilmesi lazım.

Bir de okullarda öğrenci tespit tutanakları vardır, dosyası vardır, bu öğrencilerin takip dosyaları. Bunlara eğitimdeki başarı durumları, sınıftaki disiplinleri falan işlenir ama - yapboza da döndüğü için eğitimimiz, istikrar da yok bu konuda- şimdi sadece âdetten, sene sonunda, öğretmen alır eline “ iyi, iyi” diye yazar hepsine. Oysaki bu çocukların birçok davranış biçimleri hafife alındığı için, fark edilmediği için, ilerleyen yıllarda, bahsettiğiniz tedavilerin yapılamaması noktasında daha da artmakta, kronikleşmekte, hayata atıldıktan sonra girdiği meslek hayatında, kurduğu yuvada o kişinin o edindiği kötü alışkanlıkları çok akıllıca, kimi yerde çok acımasızca uygulamasına sebep olmakta.

Sadece zekâ olarak değil, eğitimde konunun toparlanması adına Türkiye’de fertlerin, bireylerin durumlarının takibi, tespiti, tedavisi ve değerlendirmesi adına bir kurumsal mekanizmanın olması gerekiyor ki bu, okulda olacak. Bunun için, öğretmenlerin psikolojik eğitim alması yani o pedagojik eğitim denilen eğitim bir biyologdan bir biyoloji öğretmenin fazlaca farklı olmadığına, öğretmenlik gibi çok önemli, hassas... Öğretmenlik, ülkemizde çok hafife alınan bir meslek. Oysaki en önemli, en ağır yani bütün bu sorunların tespitini, takibini yapabilecek, o kişi hem psikolog olacak hem bilim adamı olacak, bunları üzerinde toparlayabilen eğitimleri almış insan olması gerekirken netice itibarıyla kara düzen gidiyoruz biz. İşin çözümü noktasında, öğretmenlerin böyle bir eğitime alınması, bu çocuklarımızın takiplerinin yapılması, bu anlamda biyolojik olarak tespit edilen rahatsızlığı olanların tedavisinin yapılması, sonra sağlıklı bireylerden oluşan bir toplumun hazırlanması adına bir imkân yaratacaktır. Tabii ki ondan sonraki süreçler içerisinde sadece okuyanlar değil, okumayan, serbest meslek işleri yapan, bu arada gözden kaçmış bu anlamda birtakım sorunlar içerisinde olan insanların da tabii ki takibi, tespiti, tedavisinin de yapılması gerekiyor. Benim merak ettiğim işte bu suç işleyen, suç potansiyeli taşıyan insanların acaba bu üstün zekâlı olanlardan tespit edilemeyip yapanların tespiti var mı, oranı var mı? Çünkü bunlar felaket çocuklar, muhteşem çocuklar ama o muhteşemliğini tespit edemezsek felaket başımıza.

Bunun çok örneklerini ben gördüm. Sistemin dışına attığı çocukların takibini yaptım, sonraki hayatlarını gördüm yaşım itibarıyla. Eğitimden atılan çocuğun daha sonra ilçesinde en üst noktalara geldiğini, aranan, hangi partiden aday olursa seçilen kişiler olduğunu, okuldan atılmasına da bir öğretmenin sebep olduğunu... “Çık dışarı” deyip, ortaokul 3’teyken “Ben buradan çıkarsam bir daha gelmem hocam.” deyip bir daha okula gitmediğini... Yani böyle dehaların, böyle üstün yeteneklilerin takibinin kurumsal olarak, eğitim olarak...

Sivil toplum kuruluşlarının da bunda katkısı olur tabii ki. Sivil toplum kuruluşlarının bu anlamda payı biraz düşük. Bu üstün zekâ veyahut hafıza teknikleriyle zekâ gelişimi programları uygulanıyor bugün. Bunlar eğitim sistemimizin dışında uygulanıyor. “Mental aritmetik” dediğimiz, gerçekten normal zekâlı bir çocuğa bu tekniklerle, taktiklerle zekâ seviyesine, hafızasını güçlendiren bilimsel metotlar. Bu metotlarla bu çocukların hem zekâ gelişimleri hem kendilerine özgüvenleri sağlanmakta ama bu eğitim sisteminin içerisine katılamamakta. Bunlar, birtakım çıkar çevreleri olarak değerlendiriliyor,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 15

illüzyonist değerlendirmeler olarak, şov olarak görülüyor. Oysaki üniversite olarak, bilimsel olarak bunların bir tespiti ve bu anlamda zekâ gelişiminin, hafıza gelişiminin sağlıklı bireyler, kendilerine özgüveni olan bireylerin yetişmesi noktasında da bu eğitimin, eğitim sistemi içerine konmasının faydalı olup olmayacağını da sizden öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, bu üstün zekâlı çocuklar, çan eğrisini düşündüğümüzde, biliyorsunuz çan eğrisinin üstünde olan çocuklar, yüzde 3-4 oranında 70'in altında zekâsı olan çocuklar var.

Şimdi, iki grup çocuk da ortalamanın altında ve üstünde olduğu için özel eğitim gerektiren çocuklar. Yani zekâsı, mantıksal zekâsı 70'in altında olan, klasik zekâ testlerinde ölçülen, düşük olanlar diğer ortalama çocuklar içerisinde öğrenemiyorlar; duruma göre, kaynaştırma vesaire gibi yöntemlerle öğreniyor. Bir de klasik zekâ testlerinde 120'nin üzerinde olan çocuklar, onlar da parlak zekâlı, 140'm üzerinde olursa da üstün zekâlı ya da daha etik bir tanımlamayla üstün yetenekli olduğu söyleniyor.

Şimdi, ikisi de özel eğitim gerektirdiği için ikisinin de öğrenme modelleri farklı. Bu beyin araştırması bu çocuklarda yapıldığında şöyle, şimdi bir dere düşünün, derede bir köprü düşünün, normalde insanlar, herkes o köprüden geçer, ama bazı çocuklar taşların arasından geçer, normal yoldan gitmez, onu birisinin alıp oradan geçirmesi lazım, bu çocukların beyinleri farklı çalışıyor, yani dolambaçlı öğreniyor, öğrenme güçlüğü olan çocuklar. Bakıyorsun, biri yavaş algılıyor, yavaş öğreniyor, diğeri 3 tekrarda öğreneceği şeyi 1 tekrarda öğreniyor ve bu çocukların da muhakkak kişisel rehberlik, bireysel, teke tek rehberlik önemli bu çocuklarda. Özellikle üstün yetenekli çocuklarda beyinde deha adacıkları oluyor, belli alanlarda çok olağanüstü oluyorlar, ama bazı alanlarda da çok ortalama, hatta altında oluyorlar, hatta bunların çok ilerisi otizmin bir türüdür, asperger sendromu, hafif olanlar, “nonverbal öğrenme güçlüğü” diye geçiyor, mantıksal zekâsı yüksek, ama sosyal zekâsı düşük. Yani insanlarla oturup ilişki kurma, sohbet, muhabbet, karşı tarafın duygularını okuyup... Karşı tarafın kızdığını anlayamıyor mesela. Sınıfta ders anlatılıyor, bir espri yapıyor hoca, herkes gülüyor, o gülemiyor, anlayamıyor çünkü, duygusal okuryazarlığı zayıf. Bu çocuk bu sefer yalnız kalıyor sınıfta, herkesle birlikte gülüp oynayamadığı için zayıf kalıyor, izole oluyor. Hâlbuki belli bir alanda süper deha adacığı var, bu çocuklarla teke tek ilgilenmek önemli.

Şimdi, bu üstün yetenekli olan çocuklara ayrı bir okul açılın mı açılmasın mı diye çok tartışılan bir konu. Yani bunları normal okulun içerisine alıp, bunlara bireysel, tek kişiye özel destekle bunların hızlı bir şekilde önünü açmak gerekir diye savunanlar var, bunları ayrı bir okula alıp eğitim tarzında savunmalar var. Şimdi, Türkiye'de ayrı bir okula almayla ilgili, yani ilkokuldan itibaren alalım tarzında...

Şimdi, burada, bizim rastladığımız şöyle bir sorun ortaya çıkıyor bu çocuklarda, “Üstün zekâlıların okuluyuz.” dediklerinde, öz güveni bu sefer narsisizme dönüşüyor. Yani kendilerini özel, önemli, ayrıcalıklı görmeye başlıyorlar ve “Biz her şeyi biliyoruz.” gibi bir duyguya kapılıyorlar, daha çok harcıyorlar, zarar görüyorlar.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Şiddetle, suçla bağı ne?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Suçla bağlantısı da, mesela bu çocuk iyi bir kimya mühendisi oluyor, daha sonra gidiyor kokain üretiyor. Yani etik zekâ, vicdani zekâ eğitimine geçmezse, zekâsını kötücül amaçlarla kullanıyor. Bu nedenle, bu çocukların diğer çocuklara göre daha çok kişisel rehberliğe ihtiyacı var. Bire bir bu çocuklara özel eğitim... Özel eğitim içerisinde üstün zekâlılar ya da üstün yetenekliler eğitimi, üstün yetenekliler eğitimi ve diğer otistiklerin eğitimine ayrı ayrı eğitmen yetiştirmeyle ilgili zaten millî eğitimin uygulamaları var. Yani bunlar ortalamanın dışında çocuklar olduğu için, bireysel çözümlerle desteklenmesi gerekiyor.

Suçla karışma konusunda, ancak bu çocuk, çocukluğunda duygusal ihmal yaşamışsa, duygusal istismar yaşamışsa, fiziksel ihmal, fiziksel istismar yaşamışsa, cinsel istismar yaşamışsa, bu çocuklarda çocukluk çağı travmaları oluşuyor ve üstün zekâ ve çocukluk çağı travması olduğu için, bu şiddeti daha acımasızca yapıyorlar ve sofistike şiddet yapıyorlar. Yani özellikle bu filmlerde gördüğümüz becerikli suçlular vardır. Mesela “teflon adam” diye bir tip vardır. Biliyorsunuz, teflon kendisi yanmaz ama içindekileri yakar. Bu kişiler de hiç vicdani bir rahatsızlık hissetmiyorlar.

Mesela İngiltere Londra'da çok başarılı bir polis müdürüne 9-10 yaşlarında 2 kız çocuğu geçici velayetle veriliyor, alıyor bu çocukların bütün pornografik şeylerini satıyor. Onun üzerine mahkemeye gidiyor, mahkemede gayet beyefendi, kravatlı, düzgün, fakat kızlara, çocuklara verdiği zararlar ilgili hiç vicdani rahatsızlık yok, suçluluk, pişmanlık yok; onun üzerine basında “teflon adam” ismi takmışlardı. Çocukları mahvetmiş, ama kendisi hiçbir suçluluk hissetmiyor. Bu tarz kişiler çok yetişiyor, zeki, narsistik egoları kabarmış, zeki diye de hep övülerek büyütülmüş.

Mesela Hitler de böyle. Hitler aslında çok zeki birisi, stratejik zekâsı çok yüksek, disiplinli, çalışkan, müthiş şey birisi, sadece etik zekâsı yok. O özellik nedeniyle her alanda başarılı olmuş, ama insani, Darwinizmi...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Pek de başarılı olmuş sayılmaz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Sonuçta, tabii, ilk anda...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) Yani resim için akademiye girmek istemiş, girememiş, savaşı kaybetti, falan...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 16

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Savaşı kaybetti, ama sonuçta liderliği bir noktaya getirdi toplumu. Bir kitap yazdı, “Kavgam” kitabıyla milyonlarca gence şey dağıttı. On beş saat çalışıyor, aşırı disiplinli, liderliğini herkese kabul ettirdi, ama kendi ırkını üstün ırk görüp Yahudileri mantarlaşmış ırk... Mesela Kavgam kitabında var, Darwin’in şeyinden etkileniyor, biyolojide geçirdiği teorileri psikolojiye sokuyor, “Türkler, Japonlar kültür taşıyıcılar” diyor, Fransızlar için “Köleşmekte olan ırk” diyor, Yahudilere “mantar ırk” diyor, “Mantar, parazit varsa tarlanızda yok edersiniz, bunlar yok edilmeli.” diyor, “Biz Ari ırkız, üstün ırkız, dünyaya hâkim olmak için saldıralabiliriz.” diyor, kitlesel şiddete sebep oluyor. O üstün zekâlı birisi ve üstün zekâlılar şiddet yaparsa Hitler gibi oluyor.

Onun için, onların ilk baştan iyi insan, kötü insan felsefesine göre yetiştirilmesi gerekiyor. Onun için, şu anda New York State University’de adli psikiyatri birimi ahlaka aykırılık ölçeği geliştirdi, psikiyatrinin kötülüğü tanımlama yeteneğini belirleyip, bazı insanlar niye kana susamış oluyor, niye suç işliyor, hasta olmadığı hâlde bu insan neden suç işliyor, bunları belirleyip, bu tarz nitelikli suçluları önlemek için... Yani aslında sorunuz çok can alıcı, az rastlanıyor ama sonuçları da çok vahim oluyor; filmlerde rastlanan suçlular ortaya çıkıyor, böyle sofistike suç işleyenler. Yani onları da önlemek için muhakkak etik değerler eğitimi işe yarar.

BAŞKAN – Hocam, ben bir soru yöneltmek istiyorum.

Toplumumuz, son iki üç yıl içerisinde sosyal paylaşım ve sanal ortamla tanıştı. Bu sanal ortamın, bu sosyal paylaşımın anti, psikopat kişilikleri baskın kılma, ortaya çıkarma ya da provoke etme anlamında etkileri var mı, varsa nelerdir?

İkincisi, bu özellikle suça eğilim zemini taşıyan birtakım bozukluklarda -psikiyatrik bozukluklarda, depresyon vesaire gibi hadiselerde tedavileriniz var, ama- anti, psikopat kişilikler ve sosyal kişilik bozukluklarında ilaç, davranış terapisi ya da sizin uyguladığınız manyetik alan veya buna benzer tedaviler var mı? Bunlarla mı tedavi ediyorsunuz? Ayrıca, mesnevi terapi gibi felsefi birtakım açılımlarınız var. Bu kişilerde ve toplumda bu tarzda bir felsefi akımın, öğretinin etkili olabileceğini düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, bu soru da şu açıdan önemli: Şimdi, biliyorsunuz sosyal medya gençler arasında özellikle artık vazgeçilmez bir yöntem hâline geldi. Bir araya geldiklerinde, aynı odada bile sosyal medyayla haberleşen bir kuşak var şu anda, yani 1990 sonrası doğan ve ergenliğe gelen kuşaklar bu konuda ciddi bir risk altında, ne olacağını bilemiyoruz. Yani nasıl böyle bir ilişki, onlarda ne gibi sonuçlar ortaya çıkaracak, beyinleri nasıl etkileniyor diye yapılan çok araştırma var. Burada görülen, bu sosyal medya yani akıllı telefonlar, televizyon evin açık kapısı. Yani, şimdi, evin güvenilir ortamında anne baba zannediyor ki: “Çocuğum evin içinde, gözümün önünde, gayet rahat, iyi.” Fakat evin güvenli ortamında öyle güvensiz bir ilişki içerisine giriyor ki karşı tarafta çeşitli suçlularla konuşuyor ve kimliğini saklatan bir şey orada. Hem kendisi hem karşı taraf kimliğini saklıyor ve yalanı doğallaştırıyor. Aslında İnternet’in görünmeyen en büyük şeyi, toplumun yalana karşı duyarsızlaşması. Yani yalan söyleyip doğal gibi, normal gibi yalanın söylenebilir hâle getirilmesi.... Bu da suçu artırıyor çok, şiddeti artırıyor. Bu hangi durumda zarar veriyor? Eğer evde aile ilişkileri iyiye, evde sıcak bir aile ortamı varsa yani anne, baba, çocuk oturup sıcak bir atmosferde konuşuyorsa sosyal medya filan hiç zarar vermiyor, hiç korkmamak lazım. Ama evde ilişki sorunluysa, çatışma varsa, baba işte alkolikse, anne sadece kendini temizliğe vermişse, çocuklarla ilgilenmiyorsa, sadece yedirme, içirmeyle meşgulse böyle durumlarda çocukta duygusal ihmal oluşuyor. Çocuk duygusal ihmalini gidermek için sanal ortamda güvenli bağlanma ihtiyacını karşılamaya çalışıyor, birine âşık oluyor mesela. Orada ilgi gösteren, güzel söz söyleyen birisine “Ha, bu, benim aradığım kişi.” diyor, ona bağlanıyor. İnsanın doğasında olan bir şeydir, bağlanma ihtiyacı var insanın. Yani tek başına yaşamaya göre genlerimiz kodlanmamış. Hatta, bağlanmayla ilgili şimdi bir şey bulundu: “Oksitosin” diye bir hormon var, bağlanma hormonu olarak geçiyor. Emzirmede ortaya çıkıyor, en çok salgılanıyor. Maymunlara oksitosin hormonu verildiğinde -erkek maymunlara- çocuklarıyla daha çok ilgileniyor ve tüylü şeylerle daha çok ilgileniyor; oksitosin, bağlanma hormonu... Şimdi, insan ancak mutlu olursa, bağlanacağı, güvenle bağlanacağı ev, aile ortamı varsa sanal medyadaki bağlanmalar onun için bir eğlence oluyor. Ama, on beş yaşına kadar çocuk eğer sanal ortamda ilişki kuruyorsa anne babanın muhakkak haberdar olması lazım yani konuşabilmesi lazım onunla. “Şununla konuştum, bununla konuştum.” Yani aile içi iletişim iyiye... Aile içerisinde o duygu dilleri var. Mesela, duygu dillerinden birisi söz dili, diğeri gözle olan iletişim, diğeri dinlemeyle ilgili, aktif dinleyici olabilmek, diğeri davranış diliyle olan iletişim, diğeri fiziksel temasla olan iletişim. Öyle bir aile ki hiç dokunmadan çocuklarını büyütüyor. Öyle durumlarda yani fiziksel temas olmadığında o da güveni zayıf etkiliyor. Sevgi dolu bakış yoksa, birkaç güzel söz söylenmiyorsa, takdir, övgü, onay sözleri yoksa ve aile içerisinde davranışlarla birbirlerine iyi örnek olmaları yoksa o aile ortamını sosyal medya ciddi etkiliyor. Bu nedenle, aile bağlarını güçlendirmek... Yani karanlıkta mücadelenin en güzel yöntemi aydınlığı artırmak, bunun gibi. Aile bağlarını güçlendirecek, aile değerlerini güçlendirecek çalışmalar sosyal medyanın etkisini en aza indiriyor, burada yapılacak o. Diyelim eğer bağımlılık yaptıysa bir çocuğa, beyin ödül-ceza sistemini bozuyor madde bağımlılığı gibi İnternet bağımlılığı. Hatta hastaneye yatırdıklarımız var İnternet bağımlılığından.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 17

Ciddi şekilde yatırılıyor fakat madde bağımlılığına göre çabuk düzeliyor onlar. Yatırıyorsunuz, bir müddet sonra şeyden uzaklaştırıyorsunuz, İnternet'e girmiyor, ondan sonra belli bir kontrollü girmeyi öğretiyorsunuz. Özellikle ergenlik dönemindeki çocuklarda okula gitmeyen var. Yani İnternet yüzünden... Anne baba zayıf kalıyor, yetersiz kalıyor, çocuk okulu kırıyor, gitmiyor, anne baba da söz geçiremiyor. Hatta çocuk tuvalete bile gitmiyor, odasında ihtiyacını karşılıyor, öyle bağımlılar var. Literatürde var; yirmi dört yirmi beş saat bilgisayarın karşısında olup kalp krizi geçirip ölenler var Kore'de filan, böyle vakalar var. Modemini aldı diye annesini bıçaklayan var. Yani bağımlılık, madde bağımlılığı gibi beyindeki ödül-ceza sistemini bozuyor. Zaten bağımlılara da "ödül yetmezliği sendromu" deniyor. Bu, çocuklarda bu çok rastlanan bir şey. Eğer ebeveyn gözetimi varsa sosyal medyayı yönetebiliyorsunuz. Çocuk ilgili sitelere giriyor, orada bir şiddet olursa annesine babasına anlatıyor. Yanlış bir şeyse yanlış konuşma yöntemiyle, doğru bir şeyse doğru konuşma yöntemiyle çocuk hayatı öğreniyor.

Bu nedenle, sosyal medyanın kendisi tarafsız bir şey. Onu doğru, iyi ve güzel yönde kullanılabilmek, çocuğun yeteneklerine göre orada işte ödevler vermek, oradaki konuları o çocukla oturup paylaşmak, oradaki güzel videoları çocuğa göndermek, onun da sana göndermesi... Yani bu, anne, baba, çocuk arasında iletişim hâline getirilirse sosyal medya olumsuz etkilemiyor ama ilgisiz bir anne babaysa çocuk ciddi bir şekilde her türlü riske açık. Hatta, 10 yaşındaki çocuklara ABD'de yapılmış bir araştırma var: "Evde televizyon mu kalsın, babanız mı kalsın?" diye. Yüzde 63 "Babamız gitsin." diyorlar. Amerika'da, 10 yaş grubunda yüzde 63 "Babamız gitsin, televizyon kalsın." diyor çocuklar. O çocuğun dünyasında müthiş bir şey var yani onsuz yapamayız duygusu oluşuyor. Böyle durumlarda baba çocuğun dünyasında yok ki. Mesela, çocuğa "Bir resim çiz." diyoruz, test amaçlı. Resmi çiziyor, resmin ta uzak köşesine babasını yapıyor. Çünkü dünyasında, zihin dünyasında baba yok ya da resimde hiç baba çizmiyor çocuk. Çünkü baba onun dünyasında iz bırakacak bir ilişki kuramamış. Öyle durumlarda ne oluyor? İşte, ihmal, duygusal ihmaldir bu. "Ben çocuğun bir dediğini iki etmiyorum, her istediğini getiriyorum." diyor ama çocukla bir sıcak ilişki yok. Bazı durumlarda anne oluyor, mesela anne uzak, hiç resmini çizmiyor çocuk annenin. Yani çocuğun dünyasında en büyük psikolojik ihtiyacı sevgi ihtiyacı. Aynı protein ihtiyacı gibi, annenin babanın ona değer verdiğini, sevdiğini hissetmesi, olmadığı zaman duygusal ihmal ve onun sonuçları yaşanıyor. Bunlar da şiddete yatkın çocuk... Hatta, çocuklar öyle ki bazen annesini babasını kızdırıyor, kendini dövüyor. "Ha, benim varlığımın farkındaymış." diye seviyor çocuk. İşte, bu çocuk büyüyünce de mazoşist oluyor, dikkat edin, mazoşist oluyor. "Ama hiç olmazsa varlığımın farkında." diyor, dövülmesi daha mutlu ediyor onu.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Sonra dayacağı bir kabulleniş olarak...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Dayacağı bu sefer anne ile çocuk arasında...

SERMİN BALIK (Elâzığ) Sevgi göstergesi olarak...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Sevgi göstergesi, aynen öyle görüyor çocuk. Yani bir eğitim... Bunda "Bu çocuk ancak dayaktan anlıyor." diyorsun. Yani çocuk dayacağı yapacak şartları oluşturuyor, çanak tutuyor ve dövüyor, rahatlıyor. Ama işte annelik... Muhammed İkbal'in çok güzel bir sözü var: "Bana yeni anneler babalar getirin, dünyayı yeniden inşa edeyim." Yani onun gibi. Hakikaten yeni anne babalar getirebilmek yerine onları yeniden inşa etmek önemli.

BAŞKAN Bir de tedavi kısmıyla alakalı...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Antisosyallerin tedavi kısmıydı ikinci ayak. Antisosyallerin tedavisi, şimdi, bu kişiler bu davranışlardan ciddi bir suçluluk, pişmanlık hissetmiyorlarsa cezai ıslah yollarına devam edilmesi gerekiyor. Yine, bu kişi çıktığı zaman suç işleyeceğiyle ilgili tıbbi kanaat oluşmuşsa ilaçla tedaviyle takibe alınabiliyor çünkü ilaç sonuçta şeyi etkiliyor. Hatta onlar bunu bildikleri için cezaevinde bazı hapları kendileri alıyorlar, istiyorlar. Yasal olan da... Hani, bir avuç hap alıyor, onunla kızgınlığını, öfkesini gideriyor. İlaç kötüye kullanımları çok vardır onlarda. Yatıştırıyor onları geçici de olsa. Madde kullanımı bunun için çok yaygın. Tedavisinde, hatta bunların -Amerika'da geçmişti- frontal lobları ameliyatla alınmış suç işlemesin diye, öyle örnekler var. Yani çok başarılı değil tedavi maalesef. Yani onlara cezai ıslah yolları uygulanması gerekiyor ve takibe alınıyor. Bu vakalar toplumda yani antisosyaller ileri yaşta genellikle daha sosyal hâle geliyorlar, eğer o zamana kadar bir trafik kazasından, uyuşturucudan ölmemişlerse yatıştırıyorlar. Yani kendini kesen, vücudu harita gibi böyle antisosyal kişilerin ileride iyi baba olduklarını da görebiliyoruz, onu söyleyeyim. Ama en güzel toplum ıslah ediyor onları. Bedel ödemeleri, onların en güzel şeyi, yaptıklarının kötü sonuçlarını görmeleri, bir bedel ödemeleri onlarda bir değişime sebep olabiliyor. Bu nedenle, bunlara ümitsiz vaka dememek lazım. Onlarla ilgili iyi bir ortamda, çevrede kendilerini bulurlarsa, kendilerine değer verdiklerini hissedilerse içlerinde sönmüş bir volkan gibi duran iyilik şeyi varsa o harekete geçebiliyor. Ama zor, çok zor, antisosyallerin tedavisiyle medikal tedavisi... İlaç kullanmayı da çoğu zaman kabul etmiyorlar çünkü -kişilik bozukluğu- kendisinde sorun görmüyor bu kişiler.

BAŞKAN Felsefi yaklaşım itibarıyla toplumsal bir yarar sağlar mı?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Evet, o diğer konuda da hani felsefi, Mesnevi terapi gibi neler yapılabilir? İşte, burada Mevlâna'nın ilginç bir özelliği var. Onun zamanında Şeyh Keramet'in diye biri varmış, böyle hep parlak, zengin, varlıklı, ünlü kişilerin çocuklarını alıp eğitirmiş. Bir gün Mevlâna'ya söylemiş -aynı yaş grubundan- demiş ki: "Ya, sen niye

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 18

böyle hep it kopuk, serseri, bunlarla niye uğraşıyorsun? Benim gibi, böyle iyi, parlak çocuklarla uğraşıp eğitsene.” Mevlâna demiş ki: “Asıl şey, bunlara yardımcı olmak. Allah’ın istediği şey bence bu, bunları düzeltmek daha önemli, ben onları tercih ediyorum.” Zora talip olmuş Mevlâna ve onu Mevlâna yapmış, öbürünün adını bilemiyorum. Yani bunlar zordur ama bu zora talip olmak önemli. O tarz suçluların çoğu, oralarda, o dergâhlarda kendilerine değer verildiğini hissederek, oradaki o atmosferin etkisinde kalarak kendilerini... Hatta cezaevinde rastladığım şöyle bir örnek biliyorum aynı şekilde. Böyle zincire bağlı olarak cezaevinde bulunan bir mahkûmun hikâyesini biliyorum. Mahkûm cezaevinde duruyor, suç işlemiş yani o derece ki artık koğuştaki zincire bağlanmış duruyor. Ona bir derviş geliyor, bir şekilde cezaevine düşmüş o. Aynı odaya veriyorlar. Dervişe diyor ki adam: “Ben şunu kestim, şunu öldürdüm, bunu yaptım, bunu yaptım, ben cennetlik miyim, cehennemlik miyim?” Derviş de ona diyor ki: “Sen şimdi bir avuç toprak alsan, bunu denize atsan ne olur? Erir gider. Senin şu anlattığın suçlar Allah’ın rahmet denizi karşısında bir avuç toprak. Sen Allah’a sığın, dua et, gider.” Adam birdenbire hiç beklemediği bir cevap alıyor. “Yani, ben düzelebilir miyim, beni Allah affeder mi? Nasıl olur ya?” diyor adam. “Dediğim gibi yap, seni affeder.” diyor Derviş. İdamla mahkûm birisiymiş, “Ben çıkacak mıyım?” diyor. “İnşallah çıkacaksın.” diyor. “Eğer çıkarsam yürüyerek yanına geleceğim.” diyor adam ve yürüyerek yanına gelmiş o dervişin. Şimdi, kötülükleri böyle felsefî terapi diye... Şimdi Batıların “felsefî danışmanlık” diye -biz de üniversitede açmaya çalışıyoruz onu- bölümleri var. Varoluş problemi yaşayan, varoluş sorunlarını çözemeyen kişilerde özellikle felsefî danışmanlıkla böyle insani değerlerin olduğu bir ortamla bunlara... Eğer kendi inanç sistemine uygun bir şey varsa onun içerisinde, yoksa felsefî danışmanlıkla onun varoluş problemlerini çözmek mümkün. Zaten bütün dinlerin insanlığa kattığı en önemli şeyler insana iç dokunuş yapabilmesi, iç dünyasına dokunması ve düzeltmeler yapabilmesi. Yani, antisosyal kişilerde, özel rehabilitasyonu, tedavisi olduğu kişilerde muhakkak bu konuda inanç sistemine uygun herkesin... Zaten spiritüel tedavi diye geçiyor burada. Spiritüel tedavi tarzında... Bu kişilerde bir doğaüstü güce inanmak bağımlılık hastalarında özellikle 12 adımlı tedavinin adımlarından birisidir. Yani, doğaüstü bir güç beni tanıyor, biliyor, bana yardım edebilecek duygusu o kişileri hayata bağlanmaya itiyor. Varoluşsal problemlerini çözüyor ve daha kolay iyileşiyor. Onun için, bağımlılıktaki 12 adımlı tedavilerden bir adımı da spiritüel yöntemlerle, kişinin inanç sistemine uygun terapötik yöntemler geliştirmek. Yani, bu tarz şeyler katılabilir bu antisosyallerle ilgili... Ben, tabii, kadına yönelik şiddet olduğu için o konulara fazla girmedim.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyoruz.

Binnaz Hocam, buyurun efendim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkürler.

Ben 2 farklı soru sormak istiyordum. Birincisi, bu bize dağıttığınız şeyler ilgili çünkü anlamadığım bir sürü bir şey var burada, onu soracaktım. Bunun 4’üncü sayfasında şöyle bir şey var: Fransa’da Le Monde’un... Yani ya tercümede bir problem olmuş, birtakım şeylerde, tam bilmiyorum.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Olabilir.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Diyor ki: “Fransa’da -Le Monde’un 2003 yılı haberinde- 10 Fransız kadından biri kocası veya sevgilisi tarafından dövülüyor ve her ay 6 kadın koca dayacağından ölüyor. Bu rakama göre ABD’de her yıl 1.500 kadın koca dayacağından ölmektedir.” Hiç anlamadım bu rakamı da.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Yok, ABD ayrı bir istatistik.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) Efendim? Yani, Fransa’dan bahsediyor Le Monde.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Kes-yapıştır olduğu için...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu rakama göre her ay 6 kadın... Bir de her ay 6 kadın Fransa için bana çok yüksek geldi. Bunu gerçekten kontrol etmek lazım.

Başka problemler de var, değineceğim ama bunlara değinmemin nedenini anlatayım önce. Şimdi, Türkiye’de bu şiddet meselesi konuşulduğunda, burada da birkaç defa gündeme getirildi ve yetkililer de gündeme getiriyorlar televizyondaki tartışmalarda, “Efendim, dünyanın her yerinde şiddet var...” Buna ben biraz tepki gösteriyorum. Çünkü, böyle, Fransa’dan, Amerika’dan, oradan, buradan verilen örneklerle Türkiye’deki şiddet neredeyse mazur gösteriliyor gibi geliyor bana bir anlamda. “Canım, dünyanın her yerinde var. Her yerde olduğu gibi Türkiye’de de var...” Şimdi, sadece Türkiye’de olmadığını biliyoruz, tabii ki Batı ülkelerinde de var ama Batı ülkelerinden bahsederken de düzgün rakamlar bulmak önemli diye düşünüyorum ben. Şimdi, takıldığım meselelerden biri bu. Yani, Le Monde Fransa hakkında bir haber vermiş ve buna göre, bu rakama göre de ABD’de her yıl 1.500 kadın koca dayacağından... Yani, o bağlantıyı anlayamadım. Fransa’daki rakama göre ABD nasıl çıkarsandı?

Şimdi, gene, mesela sayfa 7’de, Daniel Goleman’ın Duygusal Zekâ kitabında 12 yaşın altında öldürülen çocukların yüzde 57’sinin anne babaları tarafından katledildiği belirtiliyor. Şimdi, bu, dünyada mı, Amerika’da mı, başka bir ülkede mi? Yani, bu rakam bir şey ifade etmiyor. Bütün dünyada öldürülen 12 yaşın altındaki çocukların yüzde 57’si mi anne babaları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 19

tarafından katlediliyor, onu anlayamadım yani nerede bu? Ondan sonra, 10'da, bunlar İngilizce olarak ama isterseniz... Yani, İngilizcesi de tam anlaşılmıyor. Çünkü, mesela "...^(x)" "Rate"i anlamıyorum bir kere, ne demek "rate of victims"? "...^(xx)" Yani, Sociology Today'de bu ifade böyle değildir herhâlde, özetlenmiş. "...^(xxx)" Şimdi, bu ne demek? Yani, seks cinayetlerinde ölenlerin yüzde 71'i 17 yaş altı mı demek oluyor bu?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Bu başlıklar olduğu için buradan girip açıklama yapmak için böyle, konu...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama bu başlık olarak da bize... Çünkü İngilizcesinde bir problem var bunun diye düşünüyorum. Belki de oradan kaynaklanıyor.

Mesela, gene aynı şekilde hemen altında "...^(xxxx)" "Learn..." "Learn" ne demek? Öğreniyorlar... Sanki eğitimi veriliyormuş gibi. "...^(xxxxx)" falan diye. Yani, bunları okuyunca insan...

Bir sonraki sayfada günlük rakamlar verilmiş Amerika'daki "teenager"lar yani 20 yaşın altındakiler için. Mesela, diyor ki: "18 yaş altı 342 çocuk şiddet suçundan dolayı her gün tutuklanıyor yani yılda 125 bin çocuk. Daha garip rakamlar var: "1 milyon 350 bin çocuk okula tabancayla, silahla geliyor." Bu olamaz, senede 49 milyon çocuk... Yani "US Child Protection Fund" diyorsunuz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Evet, doğru. Ben kaynağını söyleyeyim size: "Çocuklarda Duygusal Zekâ" kitabı var Shapiro'nun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) Efendim?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – "Çocuklarda Duygusal Zekâ" kitabı var Shapiro'nun, oradaki rakamlar bu olduğu gibi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, nereden almış Shapiro bunları? Yani, bunlara bakmak lazım.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – ABD - Çocukları Savunma Fonu'nun raporu.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çünkü, bakın, okullara yılda 49 milyon tabanca getiriliyorsa...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – 135 bin çocuk okula silah getiriyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – 135 bin, pardon 1 milyon dedim ama 49 milyon ediyor o çarpınca şeyle.

Şimdi, yani olacak gibi değil. Mesela, yılda 1 milyonun üstündeki çocuk, bu olabilir belki, okulu bırakıyor. Yani, bu rakamlar bana birazcık böyle gerçekten...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – "Bu ergen annelerden 1.407 bebek doğuyor." diyor, ona ne diyorsunuz?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ergen annelerden nedir?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Bebek doğuyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Günde?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Günde, bir günde.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ne kadar bebektir bu?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – ABD'de bir günde ergen annelerden 1.407 bebek doğuyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, bunların bir kısmı doğru olabilir ama şunu demek istiyorum: Bunun nereden alındığının, hangi rakamlara dayalı olduğunun yani...

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – İşte Shapiro'nun kitabından, ben oradan aldım.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, bir kitap değil de resmî rakam olması lazım.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – İsterseniz mail'inizi verin, göndereyim size. ABD Savunma Fonu, bundan daha resmî olmaz, maalesef gerçek.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, her neyse, gerçek olabilir de Amerika'dan bize ne. Aslında, keşke bizdeki rakamlar verilse, mesela Türkiye'deki enstest rakamları verilse, bulunabilse, birileri bunu araştırırsa, senede kaç çocuk öldürülüyor, kaç kadın öldürülüyor, haftada kaç kadın, günde kaç kadın vesaire. Yani, demin de söylediğim gibi, bunları böyle yazınca, bütün bu rapora bakınca "Aa, Amerika da bizden kötü, aman Fransa bizden daha da kötü." falan, bizim durumumuz bayağı iyiymiş hissi geliyor insana. Bu biraz yönlendirici oluyor bence.

İkinci sorum şöyle bir şey, bu konunun uzmanı olduğunuz için size yöneltmek istedim: Biz epey bir süredir bu kadına karşı şiddet nasıl önlenebilir, onu araştırıyoruz tabii. Burada sizin de bugün bahsettiğiniz –ben biraz başını kaçırdım ama buraya baktığım kadarından anladığım- çoğu davet ettiğimiz kişinin de bahsettiği, işte hem yasal önlemler hem başka türlü önlemler neler olabilir? Ama, şey konusunda pek kafa yormadık yani şiddete uğrayan kadın ne yapmalı? Ben bunun

(x) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

(xx) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(xxx) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(xxxx) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(xxxxx) Bu bölümde Hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 20

aslında önemli olduğunu düşünüyorum. Mesela, bir süre önce kadından sorumlu Bakanımız dedi ki: “Çocuklara çılgılık atmaya öğretin.” Şimdi, bu doğru mu, yanlış mı, bilmiyoruz aslında, belki çok da yanlış bir şey. Çünkü benim aklımda da şöyle bir şey kalmış, ben Amerika’da eğitim gördüm, orada kaldığım yıllarda sanki -yüzde yüz emin değilim ama buna bakmak ve araştırmak lazım- söylenen şey şuydu bütün bu genç insanlara, o zaman ben de çok gençtim, tabii okul öğrencisi: Özellikle cinsel şiddete uğradığımızda -ama bunu doğru diye söylemiyorum ben, araştırılmı diye söylüyorum, böyle bir şey aklımda kalmış- cinsel şiddet uygulayan erkeklerin o şiddetten hoşlandığı, mesela tecavüz olayında yani kadın bağırdıkça, çırpındıkça, çektikçe, karşı koydukça daha çok heyecanlandığı, oysa sessiz, sakin kaldığınız zaman hevesinin kaçtığı ve bıraktığı sizi... Şimdi, bu yanlış olabilir ama bunun ne olduğunu hakikaten bir araştırıp, dünya literatürüne de bakıp... Siz baktınız mı, onu soracaktım yani belki bu Komisyon da bunu yapmamız gerekir. Bu kadınlara da ne gibi şey vermemiz lazım? Yani, mesela şu sevgili ve zavallı Özgecan ne yapmalıydı o durumda? O da bilmiyor. Babası “Kendini koru.” diye biber gazı vermiş işte ancak onu... Ne yapmalıydı? Yani, belki sessiz kalsaydı hiçbir şey olmayacak mıydı? Bunları bilmiyoruz. Anlatabiliyor muyum? Onun için biz sizin fikrinizi alalım ama benim Komisyona da tavsiyem, bunu öğrenebileceğimiz yani sadece sizden değil, başkalarını da belki davet etmemiz yani kriminoloji üzerine uzman. Hani bu canavar ruhlu erkekler karşı ne yapması gerekiyor böyle durumda kalan bir kadının? Çünkü Ayşenur Hanım, kendi sağduyusuyla “Bağırma öğretin, bağırma iyidir.” diyor ama acaba hakikaten öyle mi, bilmiyoruz bunu.

BAŞKAN – Hocam, biliyorsunuz, programın aslında tabii sonuna doğru gelmeye başladık ama eğer bu konuda özel bir tavsiyeniz varsa onu bir değerlendirelim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Vallahi, ben bilmiyorum işte. Geçenlerde Alev’le konuşuyorduk da İstanbul’da Adli Tipta bir hanım var, ismini unuttum, acaba onu mu çağırırsak falan dedik.

BAŞKAN Hocam, onu isterseniz değerlendirelim. Siz -sayın misafirlerimizin de yol durumu itibarıyla- varsa sorularınız, lütfen onları tamamlayın.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – İşte bu kadar sorum benim.

BAŞKAN Peki, teşekkür ediyoruz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, bir şu raporla ilgiliydi, bir de bu meseleye ilişkin, hani şiddete uğrayan kadınlar ne yapmalı?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Peki. O zaman Sayın Hocama “Kadınlar ne yapmalı?” sorusunu soralım.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, bu rapordaki şeyler, tabii, burada benim bir hatam olmuş, referansı yazmamışım yani referans kitap var bende. Orada bu ABD Çocukları Savunma Fonu’nun, ABD gençliğinin yirmi dört saatinin kesitiyle ilgili yaptığı bir çalışma, bende eski istatistik, yenilerini araştırıp bunu güncellemek lazım tabii. Yani, bunlar oradaki Shapiro’nun kitabından aldığım. Yani, ifade hataları olabilir. Ben konuyu bildiğim için sadece konuyu hatırlatan birer cümle yazıp öyle geçmişim yoksa metin çok uzun olacaktı, onun için, böyle parça parça olduğu için zor anlaşılıyor. Ama, sonuçta bu bütün dünyada son on yılda daha önceki on yıla göre yüzde 57 artış var.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ama, işte bunu neye göre söylüyorsunuz? Bunu bilmek lazım.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Görünür olduğu için mi öyle?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – O da var tabii, o da önemli, tabii görünür olduğu için ama ABD’de de...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani, bu rakamlar neye dayanıyor? Böyle kitaplardan değil de...

BAŞKAN – Hocam, kayıtlara geçmiyor, mikrofonu açmam gerekiyor da onun için.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Pardon. Şunu söylemek istiyorum: Bu rakamlar neye göre? Son on yılda bütün dünyada artış, bütün dünya kim, hangi ülkeler, bir.

İkincisi: Bunlar resmî istatistikler mi, yoksa birinin yazdığı bir kitap mı? Anlatabiliyor muyum?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Psikiyatri kongrelerinde o kadar çok konuşuluyor ki siber zorbalıklar, artık siber seks yani hepsi bunlar orada kongrelerde...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Siber arttı çünkü siber dünya yoktu on yıl öncesinde bu kadar yaygın, o ayrı bir şey.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Yani, işte arttı. Bunların hepsi şiddeti küreselleştirdi. İletişim çağına girdik, daha önce bir yerde kalıp dağılan şiddet, şimdi, bir şiddet olayı oluyor bütün dünyaya küreselleşiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, olabilir ama yani “Yüzde şu kadar arttı.” demek için gerçekten de bunun, her devletin verdiği resmî istatistiklerde ya Birleşmiş Milletlerin yayınladığı ya başka kuruluşların, World Bank vesaire gibi... Yani, o kitaplardan alınmış rakamların, o kitapların nereye dayandığını bilmediğimiz için insana çok etkileyici gelmiyor açıkçası.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – O istatistiklere ulaşmak çok kolay. ABD’de her şeyin, biliyorsunuz, istatistiği var, her şeyi inceleyip raporluyorlar. O raporlara ulaşılabilir, doğrulanabilir, istenirse ben de araştırabilirim.

BAŞKAN Hocam, onunla ilgili kaynağınızı siz bize gönderirseniz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 21

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Tamam, ben elimdeki kaynağı gönderirim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, diğer konu da o çılgılık konusu. Şimdi, o çocuklar için faydalı bir şey, çılgılık atmaya bilmesi. Şimdi, çocuklarda cinsel istismar durumlarında çocuğa küçük yaştan beden algısıyla ilgili eğitim, mahremiyet eğitimi vermek gerekiyor. “Vücudunun belli bölgelerine -hatta çocukta yanlış çağrışım yapmaması için- iç çamaşırının temas ettiği bölgeye senin iznin olmadan hiç kimse dokunmamalı.” tarzında bunun eğitimi çocuklara veriliyor. Böyle bir durumda herhangi bir şeyle karşılaşırsa çocuğa kriz eğitimi... Eğer o çevrede çok fazla oluyorsa o çocuk için onunla ilgili “böyle bir şeyle karşılaşsan hemen -yanına telefon veriliyor- bizi ara, olmazsa bağırabilirsin, yalnız olarak o kişiyle gitme.” diye çocuğu ilk başta eğitmek gerekiyor onun anlayabileceği şekilde. Hatta bununla ilgili oyun, psikodramalar var, psikodramalarla çocuklara öğretiliyor bu, öğretiliyor, bu çılgılık da bunlardan birisi.

Diğer Özgecan konusuna geldiğinizde, o da akademik bir tartışma konusu. Yani, Özgecan’ın orada direnmesi, sanki, hatta böyle ölümüne direnmiş kız yani o derece yüksek bir savunma göstermiş ki şaşkırtacak derecede bir direnç gösteriyor kendisine. Şimdi, o tarz saldırgan kişilerin... Bir görüş şöyle, sizin dediğiniz gibi, yani psikanalitik yorumlar yapan kişiler diyor ki: “Direndiği için o da daha çok direniyor.” Yani direnmeyip eğer tecavüze razı olsaydı...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, razılık meselesi değil.

BAŞKAN – Hocam, bitirip ben size sonra söz vereceğim.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yok, yanlış anlaşılın istemem.

Bir dakika açar mısınız, ne olur.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Tecavüze razı olma meselesi değil. Söylenen şey şu: Yani direnmediği takdirde zevk alamayacağını düşünüp serbest bırakıyor yani tecavüz de etmiyor, anlatabiliyor muyum? Benim söylediğim ayrı bir şey. “Tecavüze razı olsun da direnmesin.” meselesi değil çünkü onu da tavsiye etmek öyle kolay bir iş değil kadınlara. Onun için, bunun araştırılıp bir öğrenilmesi lazım.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Tabii ki burada vakaya özel araştırılır.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) Yani “öyle bir psikoloji ki” deniyor, serbest bırakıyor yani hevesi kalmıyor artık, tecavüz etmek istemiyor direnmeyen insana.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Erkek psikolojisine aykırı böyle bir görüş.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Valla, bilmiyorum yani söylenen şeylerden biriydi bu.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Ölümlere cinsel davranışlar var yani.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – O başka ama o bir hastalık tabii, nekrofil o.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Eğer öyle bir şey varsa o hastadır ama genel olarak ortada bir cinsel obje var.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani bakın, benim söylediğim şeyle değil de –buradan da itiraz edildi- yani bizim sağduyumuz meselesi değil bu, bunu bir araştıralım “Gerçekten de kadınlara ne tavsiye etmek lazım?” meselesini böyle bir konuda. Onun için gündeme getirdim.

BAŞKAN – Hayır, Hocam, tabii, itiraz değil, sadece çok uzun süredir çalışıyoruz, zaman şeyimiz de var, öneriniz varsa değerlendirelim.

Teşekkür ediyorum Sayın Hocam.

Buyurun Sayın Hocam.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Son bir şey, yarım kaldı.

Şimdi, burada şeyi düşünün, mesela kurtların çok dolaştığı bir ormana kuzuyu bırakır mısınız? Kuzudur bu, Özgecan orada bir kuzu, orada tek başına kalması konusunda mecbur kalmış herhâlde, arabaya binmek zorunda kalmış ama topluma bunu öğretmek gerekir. Şu anda kurtların çok olduğu bir ortamda yaşıyoruz, böyle durumlarda kuzuyu korumasız ve savunmasız bir şekilde o ortamda bırakmamayı anneler ve babalar çocuklarına öğretmeli. Özgecan olayının bize çıkardığı sosyal sonuçlar, dersler bu olmalı çünkü bu gibi psikopatlar, antisosyaller, suç makinelerine daha sık rastlanacak. Yani buna karşı şimdi aşırı korkuyla da bir genç kızın özgürlüğünü kısıtlamayalım ama hiç olmazsa grup hâlinde gelip gitmeyi, güvenli ortam neresi değildir... Mesela, parkta otururken yanına gelip bir şey ikram ediyorlar, en çok yapılan veya orada bir şey içiyorlar. Bu çok yapılıyor. Yani genellikle genç kızlar cinsel yaklaşımı çok algılamıyor, insani bir yaklaşım gibi algılıyor, ensestlerin arkasında da o var. Yani bir sevgi ifadesi gibi algılıyorlar, hâlbuki o iş erkek için sevgi ifadesi değil, cinsel şiddet var orada.

Cinsel şiddetin artmasının sebeplerinden birisi de... ABD Başsavcılar Kurulunun bir kararı var, “Pornografik ve erotik materyal kullanımının artmasıyla cinsel şiddet suçları arasında nedensellik ilişkisi vardır.” diye. Yani pornografik ve erotik materyallerinin çok yaygın kullanılması cinsel şiddeti artırdı. Yani burada bir böyle nedensellik var, bu da ABD’de ciddi bir tartışma çıkardı, feministler ile şeyler arasında tartışma çıkardı. Bunu da bilmek gerekir yani pornografik, erotik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 22
materyal burada muhakkak sorgulanmalı, kısıtlanmalı, hatta şimdi, İnternet ortamında bu konuda ABD’de, Google’da vesaire bazı kısıtlamalar getirilmeye başlandı çünkü teşvik ediyor suçu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Güven, buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, tabii, sunumunuz için çok teşekkür ederiz, bilgilendik.

Yalnız, burada benim belki de çok uygun bulmadığım çılgık atma konusuna... Yani çocukların iç çamaşırına dokunulmayacak bölgeler var, bunlar ama zaten eğer bu çocuğu bir yere götüren kişi veyahut da bir şey yapacaksa tenha yerde yapacaktır ve o çılgık atmak, işte Özgecan örneğinde de olduğu gibi, herhâlde o sessiz mücadele etmedi, kimsenin duymayacağı bir yerde olacaktır, duyuramayacaktır. Bu nedenle de yani çılgık atmanın öğretilmesinin pek bir şey...

SERMIN BALIK (Elâzığ) – Ama geçen gün de bir çocuk bu yolla kurtuldu.

BAŞKAN – Sermin Hanım, lütfen... Sonra söz veririm ben size.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Yani olabilir, gayet tabii, olabilir ama yani o bir tane yani yaşı, onu bilecek...

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Yani cinsel tacize uğrayan çocuk onu bilemez.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Birçok yerde de bilemez çocuklar. İşte tanıdık kişiler de olup götürdüğü zaman da yani tenha yerlerde çılgık atmanın bir yararı yok.

Bir de yalnız, Hocamız “Daha sık bundan sonra olacak.” diye bir yorum yaptı, bu nedenle kalabalık olmamız gerektiğini söyledi. Yani neden artacağını düşünüyorsunuz veya arttığını bu olayların, onu merak ettim.

Teşekkür ederim.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Şimdi, burada, istatistiksel olarak şu anda bütün dünyada artma eğilimi var, neredeyse geometrik diyeceğimiz bir artma eğilimi var. Bu eğilim nedeniyle bir deprem olasılığı gibi bu da bir olasılık hesaplarına göre artma eğilimi tarzında. O şekilde bir yorum var. Diğer taraftan, bizim günlük pratiğimizde bu tarz suçlar diyelim, ayda bir iki oluyorsa, önceleri görüyorsak beş sene önce, on sene önce, şimdi beşe, altıya çıktı bu tarz olayların olgu olarak gelmesi kliniklere. Yani burada artışla ilgili bir gelişme var, muhakkak bunun önlemlerinin alınması gerekiyor. Bu artış eğilimi bize bununla ilgili yeni vakaların artacağını yani onunla ilgili bir şeyler yapılmasını gerektiğini sorgulamayı düşündürüyor. Toplumda hızlı bir değişim yaşıyoruz, hızlı değişimin kırılma noktaları nelerdir? Sosyolojik kırılma noktalarından birisi de toplumdaki destabilizasyonun yaşanması, sosyal destabilizasyonun, etik destabilizasyonun yaşanması. Yani psikolojide alan teorileri var, o alan teorilerinde toplumu bir arada tutan görünmeyen bağlar araştırılır. Mesela, “Ailedeki alan teorilerinde bu aileyi hangi bağlar bir arada tutuyor?”, diyelim kültürel bağlar, kimlik bağları, etnik yapılar, dinî yapılar gibi bağlara bakılır. Bu bağlarda zayıflama olduğu zaman ailede dağılma ortaya çıkıyor. Aile değerlerinde bir dağılma var şu anda Türkiye’de, boşanma oranı artmış. Ailedeki bu dağılma şiddet ve suç olaylarının... Mesela, evlenme hızından çok boşanma hızında artış var Türkiye’de. Bu alışılmış bir hız değil. Böyle durumlarda bunun artması, bağımlılığın artması, diğer suç davranışlarının artması bunun da artmasını birlikte getiriyor çünkü aralarında bir yakın ilişki var. Bunun artmayacağını söylemek kendimizi kandırmak olur. Şu anda Türkiye'nin gerçeği bu yani bunu daha çok duymaya başlayacağız, belki terör olayları bitecek, bundan sonra bununla meşgul olacağız. Yani burada bunu, olayı bizzat birebir yaşayan kişi olarak söylemeyi ben sorumluluk olarak gördüğüm için söylüyorum, yoksa karamsar bir tablo çiziyim diye değil. Yani bu onu çağrıştıracak, öyle gösteriyor zamanla.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Evet, bir artma eylemi var, gözle de görüyoruz bunu ama bununla ilgili olarak önlem neler önerebilirsiniz, nasıl önlem alınabilir?

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Tabii, onunla ilgili önlemler, kısa, orta, uzun vadeli önlemler olarak önemli. Şimdi, kısa vadeli önlemler buradaki suç davranışını yapanın davranışının doğal sonucunu yaşaması gerekiyor. Yani yaptığı davranışın doğal sonucu cezasını en ağır şekilde, azamiden çünkü ıslah olma şeyi yoksa, rehabilitasyonu, onun bedelini ödemesi, yaşaması gerekiyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bedel önlemez onu, önlemek için bir işe yaramıyor.

PROF. DR. NEVZAT TARHAN – Bu şeydir tabii, suçlu bir kimsenin... Diyelim, bir sene sonra çıktığını düşünün bu olaydaki şeyin yani buna “Yap.” demektir bu. Yani bu konuda mahkemelerin daha duyarlı davranması, karar vericilerin daha duyarlı davranması önemli. Kısa vadeli çözümler, elektronik kelepçeler yani burada yasal önlemler olarak uzaklaştırmaların verilmesi fakat bunlar palyatif çözümler yani tanıya yönelik değil, sebebe yönelik değil. Bu nedenle bunlar yetmiyor, muhakkak orta ve kısa vadeli planlar da yapılmalı. Orta vadeli plan, risk gruplarını belirleyip yani burada özellikle, parçalanmış aileler mesela risk grubudur, çocukluk döneminde suç karışmış kişiler risk grubudur, ailede şiddetle ilgili vakaların artması, bunlar risk grubudur. Bu kişiler ileride büyük suç işleyecek demektir. Bu risk grubuyla ilgili sosyal kontrol

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 23

sisteminin kurulması yani bu ilk bölümde de onu vurgulamıştık. Sosyal kontrol sisteminde bu kişilerin tıpkı... Mesela, nasıl diyabet hastaları bir ülkede alınıyor, sağlık sistemi onu kaydediyor, belirli aralıklarla -mesela, şizofrenlerde de yapılmaya başlandı- kaydediliyor. Hemşire gidiyor, aylık iğnesini vuruyor, ilacını veriyor. Mesela, Hollanda'da bu şizofreniyi böyle kontrol altına aldılar, çok azaldı, bayağı yani şizofreniyi ilgili nöksleri yarı yarıya azalttı o, böyle kontrol sisteminin olması. Yani, doktora da lüzum yok, hemşireler evine gidiyor, iğneyi vuruyor, ilacı alıp almadığını kontrol ediyor ve bu şekilde bir takiple şizofreninin nöksleri, hastanın yatma sıklığı yüzde 50'ye yakın düştü. Şimdi, burada da denetimli serbestlik sistemi -bağımlılıkta olduğu gibi, o sistem- getirilir, böyle suça yatkın kişilerin rehabilitasyon kararı aldığı mahkeme kararıyla, denetimli serbestlik gibi... Denetimli serbestlikte bu kişiler haftada bir, on beş günde bir, ayda bir sosyal çalışmacılar takip eder onu. Aile sağlığı merkezlerindeki, ASM'lerdeki görevlendirilmiş sosyal çalışmacılar dosyalama sistemi tutar, bu kişileri takip eder ve bu kişilerin bir suç işlemesini... Diyelim, komşular "Bu evde ses tonu yüksek, çocuk dövülüyor." yahut da "Kadın feryat ediyor." dediği zaman kimse ilgilenmiyor, kaçıyor herkes. Hemen bu sosyal çalışmacı gelecek, müdahale edecek. Eğer şiddet varsa kolluk kuvvetlerini katacak yanına ve bu şekilde yetki verilecek sosyal çalışma sistemi, sosyal kontrol sisteminin kurmak; bu yapılırsa kısa vadede de yasal önlemlerle birlikte, sosyal kontrol sistemiyle birçok şey azaltılabilir ve suç işleyecek, şiddet uygulayacak bir kimse "Ya, benim kaydım var burada. Eğer karımı döversem beni alıp hemen cezaevine götürecekler." diyecek. Denetimli serbestlik nasıl "Madde kullanırsam savcılık beni tutuklayacak." diye korkup frenliyorsa kendini -ki bunun çok faydasını gördük biz takipte- burada da işe yarara o yapılırsa.

Üçüncü, uzun vadeli önlem olarak da okullarda muhakkak pozitif psikoloji derslerinin okutulması. Yani, pozitif psikoloji dersleri, tamam, mutluluk bilimini öğreten dersler yani insani değerleri öğreten dersler, iyi insan olmanın modelini öğreten dersler. Yani, burada ta iki bin üç yüz yıl önce Aristoteles'in söylediği "İnsan mutlu olmak için vardır. Diğer, para, şöhret vesaire, bunlar sadece araçtır. Mutlu olmanın yolunu insan öğrenmelidir." tarzında, bunu pozitif psikoloji olarak, biz Üsküdar Üniversitesi olarak ders olarak koyduk. Bir dönem 4 AKTS'li, iki yıllıklara 3 AKTS'li ders olarak koyduk ve veriyoruz. Geçen dönem ders sonuç ölçme değerlendirme sistemiyle eğitim öncesi, eğitim sonrası çocuklarda sorun çözme stili, anlaşmazlık çözümü, çatışma çözümü metotlarını öğrendiler çocuklar. Bunlar zaten çatışma çözümünü öğrendiği zaman niye şiddet uygulasin ki? Birisi ona küfrettiği zaman hemen o da ona küfretmiyor, başka bir yol öğreniyorlar. Bunları çocuklara öğretmek lazım. Bu lisede tarih, coğrafya kadar, fizik, kimya kadar önemli pozitif psikoloji. Yani, bu pozitif psikolojinin bilim dalı olarak yedi sekiz senelik bir geçmişi var. Bu, şey sonucu ortaya çıktı yani insanların ekonomik refah seviyesi arttı fakat mutluluk seviyesi aynı seviyede artmadı. Neden artmadı, suç neden artıyor, şiddet neden artıyor? Bunun için o hâlde, bir insana depresyonla mücadeleyi öğretmenin yanında, mutlu olmayı da öğretmek gerekir. Pozitif bilim deyince Polyannacılık değil. Normal psikoloji eksiyi sifıra getiriyor, pozitif psikoloji sıfırın üzerine çıkarıyor, onun için pozitif deniyor. Yani, bir insan nasıl yaşarsa mutlu olur, nasıl yaşarsa kendisiyle barışık olur, nasıl yaşarsa... Üç uyum var insanın; kendisiyle uyumu, aile uyumu ve sosyal uyumu, sosyal meslek uyumu. Bu uyumu nasıl yapacak, bunu öğretmek gerekiyor. Bunu öğretmediğimiz zaman... Geçmişte bunu çevre öğretiyormuş, anne baba öğretiyormuş, şimdi öğretilmiyor artık, bitti. Yani, bunu muhakkak artık bilimsel metotlarla çocuklara öğretmemiz gerekiyor. Bunu öğretirsek uzun vadeli suç, şiddet davranışını aşağı çeker bu. Bu nedenle bunları çocuklara, gençlere öğretmek, bunun için muhakkak politize etmeden bu şeyleri, siyaset üstü mutabakat sağlanması lazım. Yani, bu artık bilimsel gereklilik, uluslararası referansı var. Bununla ilgili, mesela değerler eğitimi konuşulduğu zaman hemen politize ediliyor. Hâlbuki bu değerler eğitimi, evrensel değerlerin eğitimi. Türkiye gidiyor yani, insanlık gidiyor, insanlık çözüm arayışı içinde şu anda. Bu çok basit bir şey... Yani, elli sene sonra ne olacak, bunu sorguluyoruz. California sendromu diye bir sendromdan bahsediliyor şimdi. Bilmiyorum, sık sık söylüyorum ben, bilmeyenler için isterseniz fazla zamanı uzatmamak için bunu söyleyip bitireyim. California sendromunda dört belirti var ve en çok yaygın, Amerika'nın batı kuşağında. Orada bu sendromda dört özellik ortaya çıkıyor.

Birincisi, hedonistik kişiler yani zevki ego ideali olarak seçmiş. "Eğer bu beni mutlu ediyorsa, zevkime uygunsu iyidir, zevkime uygun değilse kötüdür."ü yaşam felsefesi edinmiş. Bu kişilerin ikinci özellikleri, şu ortaya çıkıyor: Benmerkezci, egosentrik oluyorlar. Yani, kendi çıkarını çocuğunun, eşinin, ailesinin çıkarından önce tutuyor. Çocuğu hasta oluyor, eşi hasta oluyor, "Ya, ben dünyaya bir defa geldim. Ben kafama göre, canımın istediği gibi yaşamak istiyorum." diyor, evliliği bitiriyor eşinde bir kronik hastalık çıktıysa. Ya da Hollywood'un meşhur şeyidir o, "Bir kadının kabusu Hollywood'da 40 yaşına gelmektir." diyor mesela. 40 yaşına gelince cinsel çekiciliği zayıfladı diye orada dışlanıyormuş mesela. Bunun gibi, hazzı ön plana çıkaran bir yaşam felsefesi.

Üçüncüsü, yalnızlık ortaya çıkıyor. Böyle, zevk, hedonizmi yücelten, benmerkezçiliği yüceltiyorsa bir insan üçüncü olarak da yalnızlaşıyor çünkü böyle bir insan gücü, parası elinden gittiği zaman kimseyi yanında bulamıyor bakıyorsunuz, yalnız kalıyor. Dördüncüsü, mutsuzluk ortaya çıkıyor. İşte, bunun üzerine, sosyal duygular, mesela rastgele iyilik projesi yaptırılıyor şimdi liselerde. Bizde de yapılınsun bunlar. Rastgele iyilik projesi, hiç tanımadığı bir kimseye gidiyorsun, altı hafta, sekiz hafta "community service"lerle yaşlılara, engellilere orada karşılıksız çalıştırılıyor, ondan sonra not verilip sınıf geçirtiliyor. Bunun gibi "community service"lerle, sosyal sorumluluk projeleriyle bunları gençlere öğretmek önemli. Bütün

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 24

bunlar ötekinin... Yani, dünyada benim dışındaki kişiler de var, ötekinin duyguları var, ihtiyaçları var, hakları var. Yani ,sosyal duyguları öğretmemiz gerekir. Bilimsel verilerle bu sonuca vardı ve pozitif psikoloji bir bilim dalı olarak ortaya çıktı ve bir ders olarak okutulması lazım. Bunu şimdi okutmazsak beş sene, on sene sonra bu veya buna benzer bir şeyi öğreteceğiz. Buna bilimsel gerekçelerle karşı çıkılması gerekiyor yani bunun adını politize etmeden, ideoloji hâline getirmeden karşı çıkmak gerekir. Bu bir sorumluluk. Gelecek kuşaklar için yani kendi çocuğumuzun iyi insan olmasını istiyorsak, yalan söylemeyen, başı dik dolaşan, etik değerleri olan, dürüst olan bir çocuk olmasını istiyorsak ve iyi bir ortamda yetişmesini istiyorsak bu bizim için bir borçtur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Hocam, çok teşekkür ediyoruz. Zannediyorum sorular da bitti. Uzaktan geldiniz ve bize de çok kıymetli bilgiler verdiniz. Zannediyorum toplumsal şiddetin ve kadına şiddetin bazı şifre kodlarını sizin sayenizde edindik. Bundan sonrası için de ümit ederim çalışmalarımıza yararlı olur. Ben tekrar teşekkür ediyorum.

Diğer konuşmaya geçmeden evvel bir on dakika ara veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 17.28

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 25

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.46

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

(Oturum, Başkan Vekili Vural Kavuncu tarafından açıldı)

----- 0 -----

BAŞKAN – Kadına yönelik şiddet olaylarına medyanın yaklaşımı, kadına şiddet haberlerinin sunumunda kullanılan dil ve medyanın kadına yönelik şiddetin çözümüne katkısı üzerine medya izleme grubu temsilcisi Hatice Kapusuz Hanımefendi bize bilgi verecekler.

Buyurun Hatice Hanım.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Teşekkür ederim.

Ben Hatice Kapusuz. MEDİZ adına buradayım. MEDİZ’den kısaca bahsedecek olursak yaklaşık on yıldır bir arada olan, 23 tane kadın örgütünden oluşan bir yapılanma ve medyada cinsiyetçilik üzerine çalışan, bu alanda kampanyalar yürüten bir örgütlenme.

Ben hani yorulduğumuzu da tahmin ederek birazcık hızlı, kısa bir on dakikalık sunum yapacağım, çok uzun uzadıya girmeyeceğim çünkü dönüp dolaştığımız yer çok benzeri, aynı nokta.

Medyada cinsiyetçilik derken aslında her gün çeşitli örneklerine rastladığımız bir haberle başlamak istiyorum. Haber, 15 yaşındaki bir kız çocuğuyla ilgili. Devlet kontrolünde bir yurttan bakım hizmeti alırken kaçmış. Cinsel ilişkide bulunduğu iddiasıyla belli insanlar cezaevine girmiş. Ve gördüğümüz üzere, aslında, haberi yazan kişi, kızın suçlu olduğuna, kendi rızasıyla ilişkiye girdiğine gayet eminken suçlular konusunda “İddiaya göre...” şeklinde bir üslupla anlatıyor derdini. Ya, hepimiz biliyoruz, herhangi bir yerde herhangi bir haberin manşete yansması, yer alması birçok insanın kontrolünden geçiyor. “Edit”leniyor, birçok göz baktıktan sonra onlar bizim karşımıza geliyor. Bir sürü insan tarafından kontrol edilmiş bir haber bu şekilde çıkabiliyor. Bu haber 3 bin kişi tarafından beğenilmiş, 200 küsur insan “tweet”lemiş, 44 kişi de “Bunu okuyun.” diye başkalarına tavsiye etmiş.

Şimdi, burada aslında gördüğümüz inanılmaz cinsiyetçi, hem çocuk haklarına hem de Türkiye’deki yasal düzene, yasal düzenlemelere aykırı bir şey var. Yasa çok açık: “16 yaşının altındaysa rızaya bakılmaz.” diyor. Çok net bir şekilde bu ortadayken haber bu şekilde yapılabiliyor. Yani mağduru suçlayan, mağdur 12 yaşında bir çocukken onu suçlayan, suçluları da suçları kesinleşmediği için “İddiaya göre bunu yapan insanlar...” diye tanımlayan bir medya dilinden bahsediyoruz. Aslında, birazcık da derdim bunun üzerinde birlikte düşünmek. Zira bu sadece bir gazetecinin yaptığı haber olmakla kalan bir şey değil, yargıdan da bu tür kararlar çıktığını biliyoruz. Çoklu istismara maruz kalmış, çoklu cinsel istismara maruz kalmış çocuk vakalarında “Rızası var.” kararı çıktı hâkimlerden. Yani eğitime bakılmaksızın, meslek grubuna bakılmaksızın, aslında, uzlaşılan bir şey var. Hâliyle, belki biraz önceki oturuma da ithafen, biz istiyoruz ki suçlular, farklı, hastalıklı zihinler olsun ve hani birtakım hastalıklı insanlar bu şiddetleri üretiyor olsun. Ama bu çocuğu istismar edenler, işte pedofili diyebiliriz, başka şeyler diyebiliriz ama bu suça ortak olan, bu haberi beğenen, bununla aynı görüşte olan burada 4 bin civarı insan var, ki hani bu kesit alındıktan sonra belki daha çok insan beğendi, daha çok insan sayfasında paylaştı. “Kıza bak milleti ayartmış da insanların cezaevine girmesine sebep olmuş.” diye düşündüler, alımladılar. Tam da işte, aslında, buradaki kök sebeplere bakmak gerekiyor. Evet, sonuç itibarıyla belli suçlu tiyolojileri olabilir ama hepsinin kökünde acaba Türkiye’de epey okunan bir gazetenin sayfasına bunu koyan, birçok insan tarafından alımlanan ve benzeri bir düşüncüyü onaylayan, benzeri bir değer sistemine sahip insanlar aslında toplumun büyük çoğunluğunu oluşturuyor.

Yine, istatistiklere baktığımızda Türkiye’de –dünyada da benzeri istatistikler var- her 3 kadından 1’i sadece fiziksel şiddete maruz kalıyor. Genel olarak işte farklı şiddet türlerine geldiğimizde, hemen hemen kadınların çok büyük bir bölümü, tamamına yakın bir bölümü hayatları boyunca şiddete maruz kalıyorlar. Hâliyle, bu kadar büyük şiddet istatistikleri varken - birçok kadını- evet, bunların bir kısmı ölümler ve çok travmatik şekilde sonuçlanıyor olabilir ama çok yaygın bir şekilde, birçok insanı etkileyen sorunlardan bahsediyoruz. Gene, çocuklara döndüğümüzde her 5 çocuktan 1’i cinsel istismar mağduru Türkiye’de, dünya istatistiklerinde. Türkiye’yle ilgili enest raporu 2009 yılında yayınlandı, her 8 çocuktan 1’inin enest mağduru olduğunu söylüyor UNFPA’nın raporu ve raporu hazırlayanlar şunu söylüyorlar: “Enest gibi ortaya çıkarılması çok zor bir alanda eğer sekize 1 çıktıysa gerçeklik bunun çok daha üstündedir.” Yani Türkiye’de çocukların yüzde 12,5 gibi bir oranı enest mağduru oluyorlar. Ve biliyoruz ki işte eneste maruz kalan çocukların uzun vadede, örneğin mutluluk hormonu salgılamamaya başlıyor beyinleri.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 26

Şimdi, bu kadar yaygınken yani çocukların yüzde 20'si bir şekilde istismar ediliyorken yine yüzde 10'dan daha fazlası ensest mağduruyken aslında birtakım hastalıklı insanlardan değil de toplumun geneline yayılmış belli şeylerin olması lazım ki biz bunu bu kadar derinlemesine, bu kadar yaygın bir şekilde yaşıyor olalım ve bu, yeniden yeniden üretiliyor olsun.

O yüzden, kök sebeplere bakmak önemli. Şöyle küçük bir anekdottan bahsedeceğim: Almanya'da doktorlar, Türkiye'den gelen hastalarda çok fazla mide rahatsızlığı olduğunu görüyorlar. Sonra dönüyorlar bakıyorlar beslenme alışkanlığında çok fazla acı tüketiyorlar, acı tükettikleri için bu insanların midelerinde böyle sorunlar var diye düşünüyorlar. Hâlbuki bunun toplumsal, sosyolojik bir tarafı var. İşte Türkiye'den göçle gelen insanların çoğu toplumun alt kademesindeler, çok zor işlerde çalışıyorlar, çok ciddi dışlanmaya maruz kalıyorlar. Aslında mide rahatsızlıklarının çok ciddi psikolojik bir karşılığı varken, sadece biyolojik olana baktığımızda yeme alışkanlığını görüyorken daha derinlemesine baktığımızda daha toplumsal süreçleri görebiliyoruz. O yüzden de Türkiye'deki şiddetin bu kadar yaygınlığı noktasında kadınlığın ve erkeklığın nasıl üretildiğine, erkeklığın nasıl şiddetle ve güç kullanımıyla iç içe geçtiğine bakmak gerekiyor. Biraz önce Binnaz Hoca söyledi işte... "Diremezse belki tecavüze uğramaz..." Bu söylendiğinde dönüp şuna bakmak gerekiyor: "Kadın 'Hayır.' derse aslında 'Hayır.' demiyordur da gönüllüdür, 'Hayır.' diyordur." anlayışına dönüp bir bakmak gerekiyor. Kadın "Hayır." dediğinde onu nazlanmak olarak algılayan, cilve olarak algılayan bir anlayış varsa bu tecavüz kültürünün altında tam da bu kültürle yüzleşmek gerekiyor.

Gene, medyada birçok haberde şeyi gözlemliyoruz: Şiddet vakalarında, tecavüz vakalarında kadın ne giydi, nerede tecavüze uğradı, saat kaçta uğradı, bir tane bira da içmiş miydi gibi bir dil kullanıyoruz. Yani şiddetin aslında meşru olduğu, kabul edilebilir olduğuna dönük ciddi bir algı söz konusu ve bu haberleri yapanlar Türkiye'nin iyi üniversitelerinden, iyi üniversitelerindeki iletişim fakültelerinden mezun olmuş insanlar yani ne cahiller ne bir şey bilmezler ne de hastalıklı zihinleri var. O yüzden, üniversite mezunu bu bilgili insanlar, belki kendi hayatında şiddet yönelimi olmayan insanlar nasıl bu söylemi yeniden üretiyorlar, nasıl meşrulaşmasına, tekrarlanmasına sebep oluyorlar diye bakmak lazım.

Gene, benzeri şekilde, yargıya dönüp baktığımızda kadın tecavüze uğradığında "Üstünde kot pantolon varmış, kot pantolon kolay çıkmaz, demek ki rızan varmış." diyen hâkimlerimiz var. Ki Türkiye'deki yasal düzen dünyadaki birçok ülkeden daha iyi olmasına rağmen bu kararlar veriliyor ya da "Gecenin üçünde orada olduğun için tecavüze uğraman normaldir." diyen hâkim kararları var. İyi hâl indirimi alan tecavüz suçluları var, işte saçını başını taradığı için, takım elbiseyle geldiği için "Aslında sen iyi bir insansın, tecavüz etmezdin ama demek ki kadın buna sebep oldu." diyen bir zihniyet yapısından bahsediyoruz. Yine bu insanlar Türkiye'nin iyi üniversitelerinden, iyi üniversitelerindeki hukuk fakültelerinden mezun olan insanlar. Haksızlık etmek istemiyorum, Türkiye'de hâkim olmak çok kolay bir şey değil ama bu insanlar da eğer bu tür kararlar veriyorlarsa... Ki Türkiye'de şiddetin bu kadar yaygınlaşmasının sebeplerinden bir tanesi cezasızlığın kendisi. Hatırlarsınız, bir iki ay kadar önce karısını öldüren bir adam "Öldürme hakkımı kullandım." dedi. Eğer bir adam kalkıp da öldürme hakkını kullanabiliyorsa o hak nereden çıkmış diye bakmamız gerekiyor. Bir yanı, adalet sistemindeki cezasızlıkla meşrulaştırılıyor olması, bir ayağı da tabii ki medyanın kendisi.

Türkiye'de, baktığımız zaman, biz kadın örgütleri olarak bakıyor olduğumuzda, gerek uluslararası sözleşmeler gerekse Türkiye'deki yasal düzenlemeler -şu an 6284 no.lu Kanun geçerli- aslında dünya standartlarında şiddetin önlenmesi noktasında bize araç sunan iyi mekanizmalar. Örneğin İstanbul Sözleşmesi -biraz önce Nevzat Bey kısmen bahsetti; işte, sığınaklar, istasyonlar vesairenden bahsediyor- bunu talep ediyor zaten. Türkiye ilk imzacılarından bir tanesi. Aynı şekilde, İstanbul Sözleşmesi'ni görerek yapılan 6284 no.lu Kanun, istasyonları, şiddeti önleme merkezlerini zaten yasalaştıran, buralarda psikolog, sosyal çalışmacı, şiddet alanında uzman olan insanların var olması ve 7/24 açık hizmet veriyor olması konusunda zaten bize düzenlemeler getiriyorlar. O yüzden, bir: Elimizde ciddi, iyi bir yasal düzenek var ama neden uygulanmıyor, uygulanıyor mu diye bakmak gerekiyor. İki: Neden bu kadar bir döngü hâlinde şiddetin içine düşüyoruz diye bakıyor olmamız lazım diyorum.

Birçok boyutuyla birlikte biz sadece medyayı izledik MEDİZ olarak ve medyada şiddetin altyapısını oluşturan, biraz önce bahsettiğim işte "O saatte orada ne yapıyordun? Bu kız da erkekleri ayartmış." türünde bu şiddeti tekrar üreten yani "Kadın dediğin o saatte orada olmamalıydı." gibi algıları yeniden yeniden üreten cinsiyetçi dili incelemek istedik. Araştırma 2008 tarihli, zannediyorum dağıtıldı herkese. Araştırmanın detaylı hâlini bulabilirsiniz. Ben kısmen, bir miktar paylaşacağım sizlerle.

Şimdi, medyaya genel olarak baktığımızda, aslında bir prototip kadın çizdiğini görüyoruz. İşte bunların bir kısmı arka sayfalardaki mankenler, sanatçılar, şarkıcılar, güzel kadınlar olabiliyor. Bir yanda, üçüncü sayfalarda ya kurban ya da canı olarak gördüğümüz kadınlar olabiliyor. Bir yerde baktığımızda, işte, fedakâr anneler, olağanüstü kadınlar, mücadeleçiler, iyi aile kızları, hanım hanımcıklar vesaire. Onun dışında, siyaset sayfalarında bir bayrak taşıyıcısı ya da başörtüsü üzerinden bir yer alma görüyoruz. Onun dışında, işte, reklamlarda vesairede baktığımızda, mutfaktan çıkmayan, olağanüstü yemek yapan kadınlar. Aslında toplumsal cinsiyet anlamında kadını belli bir tipe koyan ve onun dışına çıktığında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 27

kadını cezalandıran bir algıyı yeniden ürettiğini ve yönettiğini görüyoruz medyanın. Bu bakımdan medyayı izliyoruz ve medyaya dönük olarak çeşitli kampanyalar yürütüldü.

Ben şunu paylaşmak istiyorum sadece: Bir kadın figürü tanımlanıyor; işte, çantasında çamaşır suyu çıkan, sürekli temizlik yapan. Bu neden önemli? Günün birinde kadının birisi “Sen evi temizlemiyorsun.” diye kocasından şiddet gördüğünde ya da işte “Yemeği düzgün yapmadın.” diye kocası tarafından öldürüldüğünde aslında bunlar arasında ciddi bir bağlantı olduğunu görüyoruz. Çünkü, aslında, birçok kadın cinayetinin altında bu tür, işte “Sen kadınlığına yapmadın, kadınlığını bilmedin, kadın şöyle olur.” gibi şeyler söz konusu.

Bu araştırma kapsamında çeşitli radyolar, gazeteler, televizyonlar, İnternet siteleri tarandı yani mümkün olduğunca farklı ideolojik yelpazedeki gazeteler, radyolar ve televizyon programları izlenmeye çalışıldı. 5 tane temel kadını ele alış biçimi var ayrımcılığın ve şiddetin yeniden üretilmesine katkı yaptığını düşündüğümüz.

İlk şey, doğal, işte, eşit varlık; kadının cinsiyetinin öne çıkarılmadığı, gayet normal, olması gerektiği gibi lanse edildiği temsil biçimleri var; çok büyük bir çoğunlukla eş, anne, fedakâr kadın. İşte, mesela Türkiye’de –burasıyla bağlantılı olarak söyleyebiliriz- herhangi bir kadın vekilin haberi yapılıyorken kaç tane çocuğunun olduğu mutlaka söylenir, “O evli mi? Çocuğu var mı?” bilgisi mutlaka verilir. Çok başarılı bir iş kadınıdır, onun medeni durumu mutlaka verilir ya da işte “Bilmem kimin eşi de olan...” Aslında çok ünlüdür, eşini bilmiyorsunuzdur ama eşinin adını da mutlaka bir parçası yapar haberciler.

Diğer bir temsil biçimi, magazin nesnesi olarak kullanmak ya da üçüncü sayfa haberlerinde gördüğümüz “şiddet mağdurları” gibi şeyler.

Bir temsil biçimi de cinsel nesneleştirme, haz nesnesi yapma meselesi var.

Örgüt ve eylem öznesi olarak çeşitli politik aktivitelerde yer alan kadınların temsilini görüyoruz.

En sıkıntılı şeylerden birisi de araçsal varlık hâline getirilmesi. İşte, burada neyi kastediyoruz? Örneğin “Ananas selülitte iyi geliyor.” haberinde bikinili kadın fotoğrafının kullanılması. Konunun aslında bikinili kadınla bir ilgisi yokken ya da ananas kalbe de iyi geliyor olabilir ama ananası değil de çıplak kadın bedenini kullanıyor olmak kadının araçsallaştırılmasıyla ilgili bir temsil biçimi yine.

Bu oranlara baktığımızda, üçüncü sayfa haberlerini yani hem nesneleştirme hem de şiddet vakalarında kadın temsilinin yoğun bir şekilde görüldüğünü görüyoruz. Gene araçsallaştırmak çok yaygın biçimlerden bir tanesi kadının medyada yer bulması noktasında. Radyolar kadının doğal bir temsilini daha yoğun olarak gördüğümüz yerler, yüzde 40 civarında bir temsili görebiliyoruz ama yüzde 30, üçte 1’lik bir oranda kadının gene araçsallaştırıldığını görüyoruz; aslında dış fırçası reklamı olacak ama orada kadını araçsallaştırarak kullanıyor gibi şeyler. Ana haber bültenlerine baktığımızda gene yüzde 45 civarında bir doğal temsil görürken magazinleştirmek ve eş, anne, fedakâr kadın temsilinin ana haber bültenlerinde yoğunluk kazandığını görüyoruz. Bu birazcık şeye benziyor tabii ki: İşte, Türkiye’de Erzurum diye bir il olduğunu ancak kar yağdığında fark ederiz ya kadınlar da ancak olağanüstü fedakâr olduklarında, vesaire olduklarında yer bulabiliyorlar demek oluyor.

Bu oranlar bir miktar değişti ama “Bu haberleri kim yapıyor?” meselesi bakımından önemli. İşte, biraz önceki haberi yapan karakterin bir erkek muhabir olması, erkek gazeteci olması, onu “edit”leyenini, onu mizanpaja sokanın, yayına sokanın erkek olmasıyla ilgili bir sorun var. Gazetelerde ve televizyonlarda, baktığımızda, yönetici kademesinde olan, genel yayın yönetmeni olan kadın oranının sifıra yakın olduğunu görüyoruz. Yani, medya, aslında toplumun vasatıyla benzeri bir düşünsel yapıya sahip olan erkek patronlar tarafından yönetiliyor genel olarak ve bu da bir kadın perspektifinin, kadın bakış açısının nasıl o süreçlerden çekildiği anlamına geliyor. Bu, şu bakımdan önemli: Türkiye’de yaşayan ortalama bir kadın sokağa çıktığında nasıl bir şeyle karşılaştığını bilir. Biraz önce Nevzat Bey “Ayırt edemiyor olabilir.” demişti ama biz kadınlar, birinin bize dokunduğunda bunun taciz mi, yoksa dostane bir dokunuş mu olduğunu ayırt etme noktasında oldukça sensörleri açık bir şekilde yaşıyoruz ve biliyoruz, aslında bunları çok net ayırt edebilecek kapasitemiz var, toplum bize bunu öğretiyor olabilir. Hâliyle de kadınların bu mekanizmalarda varlığı aslında bu işin doğasını da değiştirecek şeylerden bir tanesi.

“Biz ne öneriyoruz?” dersek çözüm önerilerini de kısaca şöyle topladım ben: Cinsiyetçi haberlerin yapılması ve sunum dilinin, görsel malzemenin dikkatli seçilmesi gerekiyor özellikle kadınları teşhir etmemek bakımından. Yakında görmüşsünüzdür, bir kadın iki aylık hamileydi, kürtaj konusunda bir sorun oldu, medyaya sıkça yansdı. Kadının kim olduğu, daha önce kiminle evlendiği, bu bilgilerin hepsine sahibiz, kadının tüm hayatına dair detaylar ortaya döküldü. O kadın muhtemelen hastaneden çıkıp kendi hayatına döndüğünde onun taciz edilmesine yol açabilecek bilgiler ortaya döküldü. Bir, bu konuda dikkatli olmak gerekiyor.

İkincisi: Biraz önce de bahsettiğimiz, suçluyu mağdur ilan eden dilin ortadan kaldırılması gerekiyor yani mağdurun aslında kendi masumiyetini kanıtlamak zorunda kaldığı, suçlunun ise bir şekilde korunduğu bir medya anlayışının ortadan kaldırılması gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 28

Gene, pornografikleştirme meselesi sorunlardan bir tanesi yani kadınların sadece araçsallaştırılarak, nesneleştirilerek yer alması. Örneğin şöyle şeylerle karşılaşıyorsunuz: Kadının gayet şık bir fotoğrafı var, “Çok şey öğrendim.” diyor mesela, sayfayı açıyorsunuz, yaprak sarmayı öğrenmiş. Cinsel bir çağrışım yapıyor, aslında böyle bir nesneleştirme ve araçsallaştırma söz konusu, bunun ortadan kaldırılması gerekiyor. Gene, nesnel bir dilin kullanılması çok önemli ve şiddetin de pornografisinin yapılmaması gerekiyor.

Diğer bir mesele –Özgecan meselesinden çıkarak konuşmak gerekiyor- masumiyet meselesi. Şimdi, Özgecan gibi özellikle ölümle sonuçlanan bir tecavüz vakasında mağdurun masum olduğuna inanıp ne kadar güzel, ne kadar masum, ne kadar olağanüstü olduğunu düşünüyorken başka tecavüz vakalarında, özellikle ölümle sonuçlanmıyorsa “Rızası var mıydı, yok muydu?” gibi bir kısıtlamaya gidilebiliyor yani bir hiyerarşi kurulabiliyor. Bu hiyerarşiden kaçınmak, tüm şiddet vakalarına eşit mesafede yer almak gerekiyor. “Peki, bununla nasıl mücadele edilebilir?” noktasında bizim talebimiz, medyanın izlenmesi ama medyanın alandaki kadın örgütleriyle birlikte izleniyor olması ve bağımsız bir gözle izleniyor olması. Çünkü, bu, şu açıdan önemli: Aslında bireyin haklarını korumak noktasında korkak davranırken ya da işte, görevler yerine getirilmeyorken sansür noktasında çok daha kolay davranabiliyoruz; işte, Türkiye’de çok ciddi bir çocuk istismarı var, çocuk istismarıyla mücadele edemiyoruz ama siteleri kapatabiliyoruz gibi. O yüzden, sansür ve bireyin hayatının korunması ayırımında da dikkatli olmak, o yüzden de toplumla, şiddetle, kadın alanıyla çalışan, çocuk haklarıyla ilgili çalışan örgütlerin deneyimiyle ve gözle yapmak gerekiyor bunu.

Ben sabrınız için teşekkür ediyorum, benim söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Aslında çok önemli tespitlerde bulundunuz, bir tecrübe ve deneyiminiz var. Aslında doğrusu grubunuzun oluşum organizasyonunu ben çok iyi kavramış değilim, incelemedim hani kimlerden oluşuyor, sizin göreviniz nedir, nasıl bir mesai izliyorsunuz, sonuçta bu raporları ne yapıyorsunuz, her gün bütün medyayı takip etme sisteminiz ve imkânınız var mı ama yani bu tespitlerle ilişkili olan konulara özellikle katılmakla birlikte çözüm önerilerinizde “Biz kendi payımızda siyasetçiler olarak ne yapabiliriz?”i doğrusu düşündüm. Bu söylediklerinizin çoğuna ben de katılmakla birlikte bunları bir yasa hâline getirmek, düzenleme hâline getirmek de bu sefer özgürlüklerin kısıtlanmasıyla ilgili sorunlar meydana getiriyor. Yani neredeyse o da bence şu anda gerçekçi bir yaklaşım değil ama doğrusu, bunların yapılabilmesi, kadın örgütlerinin veya kadın haklarıyla ilgili çalışan derneklerin, sivil toplum kuruluşlarının medya kuruluşları üzerindeki etik baskıları olacaktır. Yani bugün, örneğin, hayvan haklarıyla ilişkili dernekler hakikaten çok etkin bir şekilde, baskın bir şekilde yerel yönetimler üstünde izleme, denetim, birtakım hareketler, bunu sürdürüyor. Ama ben, doğrusu, kadın derneklerinin, hani sonuç itibarıyla protestolarını çok gördüm ama medyadaki bu yanlışlar, çok yaygın yapılan yanlışlarla ilgili bir eylem, bir baskın bir etkinliği de ben görmedim. Bunu da bir eleştiri olarak, kişisel eleştiri olarak -size değil tabii ama genelde- söylemek istiyorum. Bunların daha çok olması lazım.

Sorum şu olacak bütün bunlardan sonra: Sizin, acaba, bu çözüm önerilerinizin yerine gelmesiyle alakalı, ilgili medya kuruluşlarıyla bu konuda hiçbir temasınız, bir talebiniz, bir izleme yahut da hak ihlalleriyle ilişkili, ihlal koruma anlamında, yasal koruma yönünde bir yardımınız, desteğiniz, girişiminiz oldu mu?

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Yani şöyle söyleyeyim: Öncelikle, biz aslında haberleri takip ediyoruz, bu haberlerle ilgili bir “Şiddete Son” kampanyası yapıldı, bir görselleştirme ve kampanya üzerinden yaygınlaştırma çalışmaları yapılıyor. Bununla birlikte, bu tarz istisnai, yoğunluklu hak ihlali içeren haberleştirmeler yapıldığında ya da bir kadın hedef gösterildiğinde vesaire, yayın yönetmenlerine ulaşma, haber sahiplerine ulaşma gibi şeyler yapıyoruz. Bununla birlikte... Sorunuz, medya...

BAŞKAN Yani, öncesi organizasyonunuz ve ardından bununla ilişkili çözüm önerilerinizin medyada sivil toplum kuruluşlarıyla yapılması gerektiği. Sizin bununla ilgili herhangi bir girişiminiz oldu mu şu ana kadar?

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Yani, şöyle, bu rapor tüm medya kuruluşlarına gönderildi.

Organizasyon yapımızdan da konuşacak olursak 23 tane kadın örgütünden oluşuyor ve gönüllü emeklerle oluşturulan şeyler, bu rapor gönüllü emekle ve bir izleme aracı edinildi, zannediyorum, Avrupa Birliğinden alınan bir destekle bir izleme aracı edinildi. Bu izleme araçları günlük olarak haberleri size aktarıyor belli başlıklar altında. Çeşitli araçlar kullanıldı.

Gönüllü bir yapılanma, yani bir iş organizasyonu hiyerarşisi vesaire yok zira biz kadın örgütleri olarak hiyerarşinin de şiddet üreten şeylerden biri olduğunu düşünüyoruz, o yüzden hiyerarşik bir yapılanmamız yok. O yüzden, sorumluluk alma ve işi kolektif bir şekilde bitirmek üzerinden çalışıyoruz. Onun dışında, mail vesaire üzerinden haberleşiyoruz.

BAŞKAN Peki, teşekkür ediyorum.

Hocam, Sayın Dağoğlu, buyurun efendim.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Şimdi, çok teşekkür ediyoruz.

Gerçekten bunlar bizim de dikkatimizi çeken şeyler ama medyanın da kendi kendini, tabii, eleştirmesinin de gerektiğine inanıyorum ben. Çocuğa yönelik şiddet, kadına yönelik şiddet, çocuğa karşı cinsel istismar, kadına karşı cinsel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 29

istismar, bunların Türkiye’de dünyadan daha farklı olmadığını görüyoruz. Bugün hem dünyada hem Türkiye’de çocukların cinsel istismarı her 5 çocukta 1, bu bütün dünyada aynı. Yani kadına karşı ve çocuğa karşı şiddetin dili, dini, zenginliği, fakirliği, eğitimi, köylüsü, kentlisi yok. Bunlar herkes için olağan bir şey.

Şimdi, burada önemli olan şey, bu var ve bütün dünyada var, ayırım olmadan var ve bu konuya farkındalık yaratmak ve dünyanın bu konuda birtakım şeyler yapmaya başlaması da zaten çok uzun bir tarihte değil, 1979 yılında başlıyor, 1. Kadın Hakları Kongresi’yle. Oysaki tarihin başlangıcından itibaren kadına karşı bir şiddet durumu söz konusu. Bugün bunun ilk örnekleri Virginia Üniversitesinde; üç yüz, beş yüz sene gibi bir zaman evvel olan kafataslarında kadınlara yönelik kafataslarının yüzde 10 ila 50’sinde kırık var, erkeklere yönelik olanlarda yüzde 9 ila 20 arasında şiddete yönelik kırık var. Dolayısıyla, bütün bunlar olurken bu, ilk defa zaten dünyada Vietnam Savaşı’yla. O zaman -yaşı buna uygun olanlar hatırlar- 1970’li yıllarda kadınlara aşırı bir tecavüz olayı olduğu zaman kadınlar infial etti ve burada kendi haklarını ve bu cinsel saldırılara karşı bir eylem geliştirdi.

Yani, bütün bunlar böyle varken dünyada, Dominik’te mesela, buradaki diktatörlüğe itiraz edebilmek için 3 tane kız kardeş ortaya çıktı. Bunların 3’üne tecavüz edildi ve trafik kazası oldu diye bunların 3’ü öldürüldü. Yani, bunların çeşitli örnekleri dünyada var ama dünya buna -Birleşmiş Milletler de dâhil- 1979-1980 yılında eğildi. Tabii, bu çok geç bir eğilme. Şimdi sadece Türkiye değil, bütün dünya “Bu konuda ne yapalım?” diye düşünüyor.

Tabii ki burada en önemli şeyler -biraz evvel Sayın Hoca Nevzat Bey de söyledi- bunlara erken evrede, orta dönemde ve geç devrede nelerin yapılabileceğini ortaya koymak. Tabii, cezaların arttırılması, kadın evlerinin, sığınmaevlerinin yapılması, ŞÖNİM’lerin olması ve eğitimin, hazırlık sınıflarından, ilkokuldan başlamak üzere eğitimin olması bu konuların önlenmesinde katkı sağlayacak. Ama tabii, bütün bunların yanında en önemli şey, zihniyet değişiminin, zihniyet dönüşümünün sağlanabilmesi. Bu da o kadar kolay değil, uzun zaman alan bir şey.

Amerika’da da şu var: “Ceviz ağacını, kadını ve atı döversen daha iyi yetişir.” Bu, Amerikan literatüründe olan bir şey, bizim Türk literatüründe de “Kadının karnından çocuğu, sırtından sopayı eksik etme.” Bunlar, tabii, hep böyle erkek egemen bir toplumun... Sadece Türkiye’de değil bu, dünyanın her tarafında aynı şey yaşanıyor. Dolayısıyla biz, bu konuda ne yapabiliriz...

Bence, Hükümet kanun yönünden, gerekli olan her türlü kanunu çıkarıyor ama bunun uygulanması da çok önemli. Bir de uzun vadeye yayılacak şey, ancak zihniyet değişikliğinin olması. Ben Türkiye’yle Avrupa devletlerinin ve Amerika’nın çok farklı olduğunu düşünmüyorum bu konularda.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Yani, kısaca bir karşılık vermek isterim açıkçası.

Yani şöyle bir fark var: İsveç’te bununla karşılaştığımızda, bir karakola gittiğinizde karakolda karşılaştığımız tavır ile Türkiye’de karşılaştığımız tavır arasında bir fark var örneğin.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – O olabilir, ben Hükümet olarak alınan tedbirler, yani devletin yaptığı neler. Onlar olabilir, ona bir şey demiyorum.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Benzeri şekilde, kayıt tutulmakla ilgili şöyle bir şey var: Bazı şehirlerde, Türkiye’de, şiddetle ilgili istatistik yok çünkü karakolun alması gerekiyor, “Evlilik içinde olur.” demiş, göndermiş. Bu yüzden, şu da bence çok kritik: Hani, “değer sistemi” derken çok dikkat etmemiz gerekiyor çünkü o polisin değer sistemi hane içinde şiddetin olmasını makul görüyor olabilir ama evrensel değerler bunu öngörmez. O yüzden de “evrensel”in altını çizmek gerekiyor. Böyle bir şey var.

Gene, “Kuzey Modeli” diye geliştirilen, seks işçiliğine dönük olarak geliştirilen bir şey var. Türkiye’de kamu düzenini ve ahlakını bozmaktan seks işçilerine para cezası kesiliyor, Kuzey Model’de hizmeti satın alana para cezası kesiliyor mesela. Kimi cezalandırdığımız da önemli, sistem içinde. Bunun da bahsettiğiniz üzere algıyla çok alakası var. Eğer şiddeti üreten algıda ortaklaşıyorsa yöneticiler, hâkimler, polisler ya da vekiller, neyse, hani tüm kategoride bir ortaklık görebiliyoruz çünkü, suçun kendisini ortadan kaldırmak zorlaşıyor. Bu da gerçek bir algı değişikliğinin gerekliliğini gösteriyor bize.

TÜRKAN DAĞOĞLU (İstanbul) – Tabii, burada, kanunu koyduktan sonra kanun koyucu, uygulayıcıların da eğitimden geçmesi gereken bir konu bu.

BAŞKAN – Evet, tabii, şu var, toplum eğitimi derken Avrupa ülkelerinde de arka sayfa kapak güzeli alışkanlığının gazetelerde olmadığını da herhâlde vurgulamak gerekiyor. Yani, bizde toplumsal algıda sadece uygulayıcılar, işte polisler vesaire değil, yani bugün aydın kültür dediğimiz veyahut da toplumu yönlendirebilecek düzeyde olan medyanın da bu noktada elbette ciddi sorumlulukları var.

Tabii, karakol örneği... Mutlaka, karakollarda, belki tam istediğimiz ölçütte ya da burada düşünülen, yasa koyucunun istediği, arzuladığı politikalarda hareket edemeyen, davranış kalıbı gösteremeyen kişiler olabilir, tıpkı çok aydın olduğunu düşündüğümüz medyadaki yöneticilerin de benzer bir tavır içinde, farklı bir tavır içinde olabildikleri gibi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 04/03/2015 Stenograf : Kayıt: KadınaŞiddet Sayfa: 30

Tabii, burada yasa çıkıyor, ertesi günü şunu beklemiyoruz: Birden bütün Türkiye’de aynı o şekilde, istenilen özellikte davranış yönetimine geçilsin. Tabii, burada biz ancak şunu yapabiliyoruz: Bir, bariz bir şekilde, bizim irademiz veyahut da isteğimizle ilişkili konunun dışına çıkan davranışlar gösteren, yöntemler uygulayanlara bununla ilişkili yaptırımlarımız var. Ama, bir de yasal olarak yapamayacağımız yani kişinin beden dili, konuşması, tarzı, tavrı ve çözüm yöntemleriyle ilişkili de toplumun bütün kesimlerinin herhâlde bir bilince ulaşması, eğitimden geçmesi ve birtakım algıların oluşması gerekiyor, biraz zaman alacak gibi gözüküyor. Sizlerin, sivil toplum kuruluşlarının mutlaka bu konuda çok katkı ve destekleri de var, çalışmalarınızın devamını diliyoruz.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN Eğer başka bir söyleyeceğiniz yok ise...

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Son bir cümle söylemek isterim.

BAŞKAN Buyurun efendim.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – On yıla yakındır sivil alanda örgütlü ve koşturan biri olarak, gerek biz gerek bizden önceki aktivist arkadaşlarımızın, galiba, eğitim ve eğitim verme gibi bir meslek grubu kalmadı. Doktorlardan hâkimlere, avukatlara, işte şu an jandarmayla ve askerlerle yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları var. Galiba burada cezasızlığın altını çizmek gerekiyor yani yapılan suçun, biraz önce bahsettiğimiz, “Öldürme hakkını kullandım.” cümlesini kullanmasını engelleyecek en temel şey cezasızlık meselesi. Yani, suç cezasını bulduğu oranda, iyi hâl indirimleri, işte kadını suçlayan, kadına da fatura çıkaran iyi hâl indirimleri, ceza indirimleri olduğu sürece, aslında kimi ne kadar eğitsek eğitim bir çözüm getirmeyeceğini düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

MEDİZ TEMSİLCİSİ HATİCE KAPUSUZ – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN Ben bütün katılımcılara teşekkürlerimi sunuyorum ve bugünkü oturumu kapatıyorum.

İyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 18.23